

İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BİLİM DALI

**İŞ GÜVENLİĞİ UZMANININ İŞ KAZALARINA ETKİLERİ:
MARMARA BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

MUSTAFA AVŞAR

İstanbul, 2018

İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BİLİM DALI

**İŞ GÜVENLİĞİ UZMANININ İŞ KAZALARINA ETKİLERİ:
MARMARA BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

MUSTAFA AVŞAR

Öğrenci No:

1530100192

Danışman:

Prof. Dr. Ulvi AVCIATA

İstanbul,2018

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Ad-Soyad: Mustafa AVŞAR

İmza:

KILAVUZA UYGUNLUK

“İş Güvenliği Uzmanının İş Kazalarına Etkileri: Marmara Bölgesi Örneği” adlı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez ve Proje Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

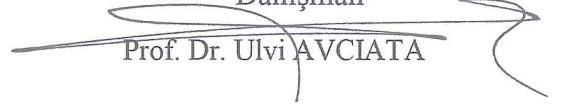
Tezi Hazırlayan

Mustafa AVŞAR

Danışman

Prof. Dr. Ulvi AVCIATA

İş Sağlığı ve Güvenliği ABD Başkanı

KABUL VE ONAY

Prof. Dr. Ulvi AVCIATA danışmanlığında Mustafa AVŞAR tarafından hazırlanan “İş Güvenliği Uzmanının İş Kazalarına Etkileri: Marmara Bölgesi Örneği” adlı bu çalışma jürimiz tarafından İstanbul Esenyurt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

(05/06/2018)

JÜRİ:

Danışman: Prof. Dr. Ulvi AVCIATA

Üye: Prof. Dr. Hasan USLU

Üye: Prof. Dr. Ali ERDOĞMUS

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

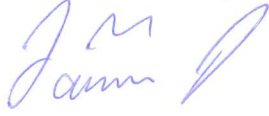
YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İş Güvenliği Uzmanlarının İş Kazalarına Etkileri: Marmara Bölgesi Örneği” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05.06/2018

Ad Soyadı: Mustafa AVŞAR

İmza:

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Ülkemizin ekonomik büyümesinde son yıllarda inşaat sektörü önemli bir yer tutmaktadır. İnşaat sektörü de iş kazalarının yaşanma sıklığının ne yazık ki çok görüldüğü bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye, iş kazalarının yaşanma açısından Avrupa Birliği ülkeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde, iş güvenliği uzmanlarına büyük bir sorumluluk düşmektedir. Ancak bu aşamada da iş güvenliği uzmanlarının işlerinin tam anlamıyla yapmasını engelleyen durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu yapısal sorunların çözülmesi, iş kazalarının yaşanma sıklığında düşüş olmasını sağlayacaktır.

Tezimin ilk anından son anına bana yol gösteren, tez danışmanlığımı yürütmüş saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ulvi AVCIATA' ya teşekkür ederim. Tez çalışmamda birikimlerini benimle paylaşan B sınıfı iş güvenliği uzmanı olan Hakan SAYGIN abime teşekkürü borç bilirim. Tez çalışmamda benden desteğini esirgemeyen makine mühendisi Ali ÖZDURAN abime teşekkür ederim. Tez çalışmamda desteklerini ve yapıcılıklarını esirgemeyen aile üyelerime saygılarımı sunarım. Tez çalışmamda desteğini her zaman hissettiğim arkadaşım Halil Orkun ÖZTÜRK'e şükranlarımı sunarım. İş güvenliği uzmanlarını çalışırken 5 ay işçi olarak deneyimleyebildiğim şantiyenin, tez çalışmamda etkisi çok büyük olmuştur.

Ad-Soyad: Mustafa AVŞAR

İstanbul 2018

ÖZET

Türkiye’de ve Marmara Bölgesi’nde 2012-2016 yılları arasında meydana gelen iş kazaları incelenmiş ve bu kazaların analizi yapılmıştır. Bu yıllar arasında iş kazalarının sık yaşandığı sektörler olmuştur. Marmara Bölgesi’nde zaman zaman iş kazalarının sonuçlarına göre iyileşmeler olmuştur ancak tamamen iyileşmeden söz etmenin önünde yapısal sorunlar bulunmaktadır. Türkiye henüz bir adımı atamamışken dünyanın üçüncü adımına yetişmek istemektedir. Bu sebeplerden dolayı yapısal sorunların çözülmesi ve iş güvenliği kavramının kültürümüze entegre olması iş kazalarının iyileştirilmesini sağlayacaktır.

Marmara Bölgesi’nde aktif görev yürüten iş güvenliği uzmanlarına yapılan anket çalışması, bu görevi yapan kişilerin sorunlarını anlamamıza ve iş güvenliği uzmanlığı görevinin iyileştirilmesinde katkı sağlayacaktır. İş güvenliği uzmanlığı görevinin hukuksal açıdan iyileştirilmesi de iş kazalarının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş Kazaları, İş Güvenliği Uzmanı, Marmara Bölgesi

OCCUPATIONAL SAFETY SPECIALIST'S EFFECTS ON OCCUPATIONAL
ACCIDENTS: THE SAMPLE OF MARMARA REGION

Mustafa AVŞAR

İstanbul Esenyurt University, Institute of Science Master Program Thesis,

May 2018

Supervisor: Prof. Dr. Ulvi AVCIATA

ABSTRACT

Turkey and Marmara Region examined work-related accidents that occurred between the years 2012-2016 in the and made an analysis of the accidents. These years have been the sectors where occupational accidents are common. There have been betterments in the Marmara region from time to time according to the results of work accidents however, there are structural problems in front of talking about complete recovery. Turkey wants to reach the third step of the world when it has not yet taken a step. Therefore, solving structural problems and integrating the concept of occupational safety into our culture will help improve occupational accidents.

A survey carried working out to the occupational safety experts in Marmara Region's, it will help us to understand the problems of those who do this task and to improve the job of occupational safety expertise. Improving the duty of occupational safety expertise from a legal standpoint is also of great importance in terms of preventing occupational accidents.

Key Words: Occupational Accidents, Occupational Safety Specialist, Marmara Region

İÇİNDEKİLER

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANININ İŞ KAZALARINA ETKİLERİ:

MARMARA BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Sayfa No.

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI	ii
KILAVUZA UYGUNLUK SAYFASI	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
YEMİN METNİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
GRAFİKLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM:

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMLAR

1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımlar.....	2
1.1.1. İşyeri.....	2
1.1.2. İşveren	3
1.1.3. İşçi	3
1.1.4. İş Kazası	3
1.1.5. İş Güvenliği Uzmanı	5
1.1.6. OSGB.....	5
1.2. Tehlike	6
1.3. Risk	8

2.BÖLÜM:

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TARİHÇESİ VE ÖNEMİ

2.1. Dünya’da İş Sağlığı ve Güvenliği Tarihçesi	9
2.2. Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Tarihçesi	11
2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	12
2.3.1. İşçi Açısından Önemi	12
2.3.2. İşveren Açısından Önemi	13

3.BÖLÜM:	
İŞ KAZASI, BULGULAR VE TARTIŞMA	
3.1. İş Kazalarının Maliyetleri	14
3.2. Yıllara Göre Yaşanmış İş Kazaları	15
3.2.1. 2012 Yılı'nın Veri Analizi.....	15
3.2.2. 2013 Yılı'nın Veri Analizi.....	20
3.2.3. 2014 Yılı'nın Veri Analizi.....	25
3.2.4. 2015 Yılı'nın Veri Analizi.....	31
3.2.5. 2016 Yılı'nın Veri Analizi.....	36
3.3. Anket Çalışması	42
SONUÇ	50
EKLER	52
KAYNAKÇA	53

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

2012

Tablo 1. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı....	16
Tablo 2. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta.....	16
Tablo 3. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede.....	17
Tablo 4. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede.	19
Tablo 5. Marmara Bölgesindeki İllere Göre İş Kaza Sayıları Sonuç Bakımından.	20

2013

Tablo 6. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı....	21
Tablo 7. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta.....	21
Tablo 8. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede.....	22
Tablo 9. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede..	24
Tablo 10. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları	25
Tablo 11. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları	25

2014

Tablo 12. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı ..	26
Tablo 13. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi.	27
Tablo 14. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede	28
Tablo 15. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede	29
Tablo 16. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları	30
Tablo 17. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları	31

2015

Tablo 18. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı ..	31
Tablo 19. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi.	32
Tablo 20. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede	33
Tablo 21. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede	35
Tablo 22. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları	35

Tablo 23. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları	.....	36
2016		
Tablo 24. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı ..		37
Tablo 25. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi.		38
Tablo 26. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede		39
Tablo 27. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede	.....	40
Tablo 28. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları	.....	41
Tablo 29. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları	.....	42
ANKET SORULARI		
Tablo 30. Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlık verileri	.....	42
Tablo 31. İş Kazalarını Önlemede Yeterlilik Verileri	.....	43
Tablo 32. İş güvenliği uzmanlığı konusunda yetersizlik sebepleri verileri	.....	44
Tablo 33. 6331 sayılı kanunu yeterli bulma verileri	.....	45
Tablo 34. OSGB hakkında düşünce verileri	.....	46
Tablo 35. İş güvenliği uzmanlığını iyileştirme verileri	.....	47
Tablo 36. İş kazaları önleme-azaltma verileri	.....	48

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa No.

Grafik 1. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2012)	17
Grafik 2. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2012)	18
Grafik 3. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2013)	22
Grafik 4. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2013)	23
Grafik 5. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2014)	27
Grafik 6. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2014)	28
Grafik 7. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2015)	33
Grafik 8. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2015)	34
Grafik 9. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2016)	38
Grafik 10. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2016)	39
Grafik 11. Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlık verileri	43
Grafik 12. İş kazalarını önlemede yeterlilik verileri	44
Grafik 13. İş güvenliği uzmanlığı konusunda yetersizlik sebepleri	45
Grafik 14. 6331 sayılı kanunu yeterli bulma analizi	46
Grafik 15. OSGB hakkında düşünce verileri	47
Grafik 16. İş güvenliği uzmanlığını iyileştirme verileri	48
Grafik 17. İş kazalarını önleme-azaltma verileri	49

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	:	Avrupa Birliği
ÇSGB	:	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	:	Uluslararası Çalışma Örgütü
İK	:	4857 sayılı İř Kanunu
İSG	:	İř Sağlığı ve Güvenliği
İSGB	:	İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi
İSGK	:	6331 sayılı İř Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
m.	:	Madde
OSGB	:	Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi
RDY	:	İř Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSGSSK:	:	5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
STİSK	:	6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İř Sözleşme Kanunu
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	:	Dünya Sağlık Örgütü
yy.	:	Yüzyıl

GİRİŞ

Uluslararası Çalışma Örgütü(ILO) raporuna göre, iş kazalarının %98'i neredeyse tamamı gerekli önlemlerin alınmasıyla önlenebilecek kazalar olduğu göz önündedir. Ülkemizde de Sosyal Güvenlik Kurumu(SGK) verilerine bakacak olursak, ne yazık ki iş kazalarında artış gözlemlenmektedir. İş kazaların temelinde insan ve makineler vardır. İş kazalarında gerekli önlemlerin alınması işveren gözünde, işverene maliyet olarak yansıtacağından dolayı işveren maliyetten kaçınmak ya da en aza indirmek istemektedir. İşverenin bu davranışı da genellikle işverene pahalı sonuçlar doğurmaktadır, vicdani boyutunu bir yana bırakacak olursak işveren ciddi tazminatlarla karşı karşıya kalmaktadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 2012 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak parça parça yürürlüğe girmiştir. 50 kişiden fazla işçi çalıştıran işyerleri için 2013 yılında yürürlüğe girmiştir. 50 kişiden az işçi çalıştıran işyerlerinde çok tehlikeli ve tehlikeli sınıflarında 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. 2012 yılında yürürlüğe girmiş olan bu kanun henüz tüm çalışanları kapsam içine almamaktadır. Tüm çalışanları kapsamadığından dolayı elde edilen verilerin analizi sonrasında ortaya çıkacak sonuçlar iş güvenliği uzmanların iş kazalarını önlemede ne kadar başarılı olup olmadıklarıyla ilgili kesin veriler olmayacaktır. İş güvenliği uzmanlarının iş kazalarını önlemedeki durumu en doğru olarak tüm çalışanları kapsamıyla olacaktır.

Ülkemizde meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalığı sonucunda her yıl yüzlerce kişi ya yaşamını yitirmektedir ya da sürekli iş göremezlik durumuna gelmektedir. Bu yaşanan elem verici olaylardan dolayı her yıl gayri safi milli hasılanın %5'i kadar bir kayıptan bahsedilmektedir. Bu kazaların birçoğu önlenebilecek kazalardır. Yeterli iş güvenliği önlemlerin alınmasıyla bu kadar büyük bir kaybın önüne geçilmiş olacak ve her yıl daha fazla can yitirdiğimiz iş ölümleri artık olmayacaktır.

İş sağlığı ve güvenliği uygulaması hukuki yaptırımlarla değil, kültürümüzün bir parçası haline getirilerek başarılı olunacaktır. Devletimizin AB normlarını direkt Türkçeye çevirerek yayımladığı yönetmelikler eleştirilmekte ve uygun görülmemektedir. Bunun yerine çağın gereklerine uygun olarak ülkemizin ihtiyacına göre hukuki düzenlemeler yapılması daha sağlıklı sonuçlar verecektir. Bu zamana kadar pek başarılı olmayan iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları işçisinden işverenine tüm grupların katılımıyla daha verimli ve başarılı hale gelecektir.

1.İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMLAR

Gerek AB entegrasyonu ile gerek çağın gereklilikleri ile çalışma koşullarının sürekli olarak iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar, devletin yaptırım gücü olan kanunlar ve yönetmeliklerle olabildiği gibi işverenler tarafından sağlanan koşullar sayesinde de olabilmektedir. Kültürümüze entegre çalışmaları devam eden iş sağlığı ve güvenliği felsefesi mevcutta var olan kavramların güncellenmesini ve kültürümüze yeni kavramların girmesini sağlamıştır.

Bu bölümde, üç ana başlık altında iş sağlığı ve güvenliği tanımları, risk ve tehlike kavramları verilecektir.

1.1. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TANIMLAR

İş sağlığı ve güvenliği kavramı günlük yaşantımızda bile kelime dağarcığımızda var olmaya başlamıştır. Bu bölümde alt başlıklar halinde literatürümüzde var olup güncellenen ve literatürümüze yeni girmiş kavramların tanımları yapılacaktır.

İş sağlığı kavramının tanımı şöyle de verilmiştir. İş sağlığı kavramı; çalışanların, çalışma koşullarının daha iyi hale getirilmesi ve doğru işe doğru işçi entegresinin sağlanmasının hedeflendiği tıp biliminin bir dalı olarak tanımlanabilir.¹

Bu tanımlar; işyeri, işveren, işçi, iş kazası, iş güvenliği uzmanı ve ortak sağlık ve güvenlik birimi(OSGB) kavramları şeklindedir.

1.1.1. İşyeri

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde işyeri; işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür olarak tanımlanmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde işyeri; mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyonu olarak tanımlanmıştır.

155 sayılı ILO Sözleşmesi'nde işyeri; işçilerin, işleri nedeniyle gitmeleri veya bulunmaları gereken ve işverenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altında bulunan bütün yerleri kapsar şeklinde tanımlanmıştır.

---

¹ Abdulvahap, Yiğit, **İş Güvenliği**, Bursa, 2013, s.2.

1.1.2. İşveren

4857 sayılı İş Kanunu'na göre, "İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işveren sayılır" şeklinde işveren tanımlanmıştır.

İşveren gerçek kişi olabileceği gibi, şirket, dernek, sendika gibi özel hukuk tüzel kişisi veya devlet, üniversite, belediye gibi kamu hukuku tüzel kişisi olabilir. Yeni İş Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu'ndan farklı olarak, bakanlıklar veya adi şirketler gibi tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları da işveren olarak kabul etmiştir.²

6356 sayılı STİSK işvereni, 4857 sayılı İş Kanunu'nda tanımlanmış (İK m.2/1) tanımıyla kabul edilmiştir.

1.1.3. İşçi

4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. Maddesinde işçi şu şekilde tanımlanmıştır. "Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi" tanımına yer verilmiştir.

İş Kanunu kapsamında işçi sayılmak için iş sözleşmesine göre çalışmak ve Kanun'un 4. maddesindeki istisnalar içinde yer almamak yeterlidir. İş Kanunu, fikri çalışma-bedeni çalışma ayrımı yapmamakta, çalışan ister sanayi ister ticaret isterse hizmetler sektöründe; ister özel, ister kamu sektöründe olsun, iş sözleşmesiyle bir işverene bağlı olarak çalıştığında "işçi" sıfatına sahip olmaktadır.³

İş Kanunu'na göre işçi sayılabilmek için gerçek kişi olma şartı vardır. Tüzel kişilik olan kişilik toplulukları (dernekler, şirketler vb.) ve mal toplulukları (vakıflar, üniversiteler vb.) İş Kanunu'na göre işçi sayılamayacaktır.

6356 sayılı STİSK'nın 2.maddesinde işçi kavramı, "İş sözleşmesi dışında ücret karşılığı iş görmeyi taşıma, eser, vekâlet, yayın, komisyon ve adi şirket sözleşmesine göre bağımsız mesleki faaliyet olarak yürüten gerçek kişiler de bu Kanunun ikinci ila altıncı bölümleri bakımından işçi sayılmıştır" şeklinde tanımlanarak 4857 sayılı İş Kanunu'ndaki işçi kavramına eklemelerde bulunulmuştur.

1.1.4. İş Kazası

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda iş kazası; işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olay şeklinde tanımlanmıştır.

İş kazaları, insan, yönetim, makine ve çevre olmak üzere 4 temel nedene dayandırılmaktadır. Uykusuzluk, hastalık, yorgunluk, dikkatsiz davranışlar vb. sebeplerden dolayı iş kazası faktörleri arasında insan da vardır. Makine faktöründe insan etkisi olsa arızalı ekipman, hatalı makine, yetersiz kontrol ve bakımdan kaynaklanmaktadır. Yönetim faktöründe yetersiz yönetim, yetersiz güvenlik yönetim

² Müjdat, Şakar, **İş Hukuku Uygulaması**, İstanbul, s.49.

³ Müjdat, Şakar, **İş Hukuku Uygulaması**, İstanbul, s.44-45.

planı, talimatların tam olarak uygulanmaması gibi etkenlerdir. Çevre faktöründe uygun olmayan çalışma ortamı ve uygun olmayan çalışma ortamından bahsedilebilir.

5510 sayılı SSGSSK'nın 13.maddesinde iş kazasının Sosyal Güvenlik Kurumunca iş kazası olarak sayılması için gereken şartlar verilmiştir. İş kazası;

- a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- b) (Değişik: 17/4/2008-5754/8 md.) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- d) (Değişik: 17/4/2008-5754/8 md.) Bu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır şeklinde yaşanan kazaların hangi durumlarda iş kazaları olarak tanımlanacağı koşulları verilmiştir.

İşçilerin iş yürütümü nedeniyle işyerlerinde bulunduğu sırada, işçinin işe giderken ya da eğitim esnasında işçiye zarar veren, malda hasar oluşmasına, prostele yavaşlamaya ve ürün kaybına neden olan istenmeyen olayların tamamı iş kazası şeklinde tanımlanabilir.⁴

Çalışanların yaşamış olduğu her kaza iş kazası kapsamında değerlendirilmemektedir. Nedensellik ilişkisi sigortalı çalışanın uğradığı kazanın iş kazası olarak sayılması için aranmaktadır. İlliyet bağı yani neden-sonuç ilişkisinin belirli şartlara dayanmaktadır. İlliyet bağının varlığı her olayda öznel koşullar altında değerlendirilse de illiyet bağının belirlenmesinde işverenin otoritesi altında bulunma şartı aranmaktadır.⁵

Ülkemizde kayıt dışı istihdam oranı TÜİK tarafından da açıklanmaktadır. TÜİK Şubat 2018 dönemi verilerine göre kayıt dışı istihdam oranı %32,2 oranındadır. Bu oran yaklaşık 3 sigortalı çalışan kişiye karşılık, 1 sigortasız çalışan kişiye tekabül etmektedir. Çalışanın geçirdiği bir kazanın iş kazası sayılabilmesi 5510 sayılı kanunun m.13 değındiğı sigortalı olması, Yargıtay nezdinde hak düşürücü sebep değildir. Yargıtay tarafından kayıt dışı istihdam göz ardı edilmemiştir. Yargıtay, verdiği kararlarda sigortasız çalışanların yaşadığı olayı da iş kazası olarak saymış olup zaman aşımı sebebiyle iş kazalarının hak düşürücü süreye uğramayacağını, olayın iş kazası sayılacağı yönünde kararını Yargıtay içtihatlarında vermiştir.

⁴ Özlem ÖZKILIÇ, **İş Sağlığı ve Güvenliği, Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri**, Ankara, 2005, s.1

⁵ Halil İbrahim DURDU, **İş Kazalarının Ekonomik Analizi ve Bazı Sektörler Bazında Değerlendirilmesi**, Sosyal Güvence Dergisi ,2015, s.69

1.1.5. İş Güvenliği Uzmanı

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 3. maddesinde iş güvenliği uzmanı; iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik eleman şeklinde tanımlanmıştır. Teknik eleman kapsamında teknik öğretmenler, fizikçi, kimyager, biyolog ve iş sağlığı ve güvenliği programından mezun olan kişiler sayılmıştır.

İş güvenliği uzmanının görev süresi 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na ek olarak hazırlanmış yönetmelikte verilmiştir. Tehlike sınıflarına göre;

- Az tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 10 dakika
- Tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 20 dakika
- Çok tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 40 dakikadır.

Az tehlikeli sınıfta sayılan işyerlerinde her 1000 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı bulundurulmalıdır. Tehlikeli sınıfta sayılan işyerlerinde her 500 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı bulundurulmalıdır. Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 250 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı bulundurulmalıdır.

A sınıfı uzmanlık belgesi olan iş güvenliği uzmanları bütün tehlike sınıflarında çalışabilir. B sınıfı uzmanlık belgesi olan iş güvenliği uzmanları tehlikeli ve az tehlikeli sınıflarda çalışabilir. C sınıfı uzmanlık belgesi olan iş güvenliği uzmanları da az tehlikeli sınıflarda çalışabilir. Buna ek olarak B sınıfı uzmanların çok tehlikeli sınıflarda 1 Temmuz 2018 tarihine kadar çok tehlikeli iş yerlerinde görev yapmasına olanak verilmiştir.

1.1.6. OSGB

Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi (OSGB) yasal olarak; “Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş, İşyerlerine İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerini vermek üzere kurulmuş, mevzuatın gerektirdiği fiziki ve tıbbi donanıma sahip, iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin (İşyeri Hekimi, İş Güvenliği Uzmanı ve Diğer Sağlık Personelinin) oluşturduğu özel kuruluşlar” şeklinde tanımlanmaktadır.

AB uyum sürecinde olan ve ILO üyesi olan Türkiye, bu kurumların standartlarını uygulamak amacıyla 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkarmıştır. İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin dışarıdan sağlanması amacıyla da OSGB kurumları kanunun çıkmasıyla kurulmuştur. Gerek çağımız olan teknolojinin çalışma hayatına getirmiş olduğu gelişmelerle gerekse ILO düzenlemeleriyle birlikte uyum çalışmaları devam etmektedir. ⁶

---

⁶ Serdar ORHAN, Elifnaz ÖZKAN, Sezgin UYSAL, “Dışarıdan İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmeti Sağlama Modellerinden Biri Olarak Türkiye’de Uygulanan Ortak Sağlık Güvenlik Birimi Hizmetlerinin Etkinliği: Örnek Bir Uygulama”, İşletme Bilim Dergisi, Sayı 5, 2017, s.209

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği'nin 12.maddesinde OSGB'lerin görev yetki ve sorumlulukları verilmiştir. OSGB'ler, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturmak amacıyla;

a) İşyerinde sağlık ve güvenlik risklerine karşı yürütülecek her türlü koruyucu, önleyici ve düzeltici faaliyeti kapsayan çalışma ortamı gözetiminden,

b) İşçilerin sağlığını korumak ve geliştirmek amacı ile işçilere verilecek sağlık gözetiminden,

c) İşçilerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ve bilgilendirilmelerinden,

ç) İşyerinde kaza, yangın, doğal afet ve bunun gibi acil müdahale gerektiren durumların belirlenmesi, acil durum planının hazırlanması, ilkyardım ve acil müdahale bakımından yapılması gereken uygulamaların organizasyonu ve ilgili diğer birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmasından,

d) Çalışma ortamının gözetimine ve işçilerin sağlık gözetimine ait bütün bilgilerin kayıt altına alınmasından,

e) İşçilerin yaptıkları işler, işyerinde yapılan risk değerlendirme sonuçları ve maruziyet bilgileri ile işe giriş muayeneleri, periyodik sağlık muayeneleri sonuçları ve iş kazaları ile meslek hastalıkları kayıtlarının, işyerindeki kişisel sağlık dosyalarında gizlilik ilkesine uyularak saklanmasından, şeklinde OSGB ve İSGB'lerin görev, yetki ve sorumlulukları sıralanmıştır.

1.2. TEHLİKE

OHSAS 18001'de tehlike kavramı tanımı, insan yaralanması ya da hastalığına neden olabilecek kaynak, faaliyet veya durum şeklinde yapılmıştır. OHSAS 18001'in 1999 yılında verilen tanımında işyeri çevresi ve malın zarar görmesi varken 2007 yılında verilen tanımında yer almamıştır. Tehlikeler etmenlerine göre aşağıda verilmiştir.

1. Fiziksel Tehlikeler:

- Titreşim
- Gürültü
- Yetersiz havalandırma
- Aşırı ısı, nem ve hava hareketleri
- Yetersiz veya aşırı aydınlatma

2. Kimyasal Tehlikeler:

- Toksik gazlar, organik sıvıların buharları, ergimiş haldeki metal gazları
- Radyasyona maruz kalma (X ışınları, doğal ve yapay radyoaktif maddeler, kızılötesi veya mor ışınlar)
- Asitler, bazlar nedeniyle yanma
- İnert tozlar, fibrojenik tozlar, toksik tozlar, kanserejenik tozlar,alerjik tozlar

3. Elektrikle Çalışma İle Meydana Gelen Tehlikeler:

- Topraklaması yapılmamış tezgahlar veya el aletleri
- Topraklamanın belli periyodlarla kontrolünün yapılmaması
- Elektrik ve aydınlatma tesisatının periyodik kontrolünün yaptırılmaması
- Yıpranmış ve hatalı onarılmış el aletleri
- Elektrikle ilgisi olmayan personelin müdahalesi
- Yıpranmış ve kırık el aletlerinin kullanılması
- Koruyucu baret, eldiven, çizme, tabure gibi kişisel koruyucuların bulunmaması
- Zeminin yalıtımının yapılmamış olması
- Yüksek gerilim ile çalışmalarda uyulması gereken kurallara uymamak

4. Mekanik Tehlikeler:

- Makina ve tezgahın ezen, delen, kesen, dönen operasyon koruyucusunun kullanılmaması
- Preslerde çift el kumanda kullanılmaması
- Preslerde ayak pedalı koruyucusu olmaması
- Transmisyon kayışlarının koruyucusunun takılmamış olması
- Makina ve tezgahı tehlike anında durduracak stop butonun yada swich'nin bulunmaması
- Yetersiz ve uygun olmayan makina ve koruyucu teçhizat
- Yetersiz uyarı sistemleri
- Düzensiz ve dağınık işyeri ortamı
- Makinaların, kaldırma aletlerinin, kazanların, kompresörlerin vb. gerekli bakım ve periyodik kontrollerinin yapılmaması

5. Tehlikeli Yöntem ve İşlemler:

- Makina veya tezgahlarda çalışırken koruyucu teçhizatın devre dışı bırakılması
- Baret, gözlük, siper, maske vb. kişisel koruyucuların kullanılmaması
- Aşırı yük kaldırma
- 3 m'den yüksek malzeme istifleme
- Etiketlenmemiş veya yetersiz etiketlenmiş malzeme
- Gereken uyarı, ikaz işaret ve yazılarının konmamış olması
- Güvenlik kartı olmayan kimyasalla çalışma
- İşe yeni başlayan işçiye çalıştığı işle ve iş sağlığı ve güvenliği konularında eğitim vermeden çalıştırma
- Belli aralıklarla işçilere iş sağlığı ve güvenliği konularında eğitim verilmemesi
- Yeterli ikaz vermeden araçların çalıştırılması veya durdurulması
- Elektrik kesilmeden teçhizat üzerinde onarım
- Onarım esnasında şalter veya beklenmedik bir harekete karşı güç düğmesinin emniyete alınmamış olması
- Çalışır haldeki teçhizatın yağlanması, temizlenmesi, ayarlanması,

- Depo ve konteynerlerin tam olarak boşaltılıp temizlenmeden üzerinde onarım ve kaynak yapılması
- Yüksekten atlama
- Parlama, patlama ve yangın ihtimali olan yerlerde elektrik tesisatının exproof olmaması
- Parlama patlama tehlikesi olan yerlerde sigara içilmesi
- Yükleme ve boşaltma işlemlerinin uygun yöntemle yapılmaması
- Malzemelerin, makinaların ve teçhizatın uygun yerleştirilmemesi

6. İşyeri Ortamından Kaynaklanan Tehlikeler:

- İşyeri zemini
- Yetersiz Geçitler
- Yetersiz Çıkış yerleri
- Yetersiz iş alanı
- Düzensiz işyeri
- Merdivenlerde korkuluk olmaması
- Duşların ve tuvaletlerin çalışır durumda veya temiz olmaması

şeklinde tehlikeler türlerine göre sınıflandırılmış ve sıralanmıştır.⁷

1.3. RİSK

ILO Yönetim Kurulu'nun 244. toplantısında alınan karar uyarınca hazırlanan raporda risk, "Belli bir dönemde veya koşullar altında istenmeyen olayın ortaya çıkma olasılığı, çevre koşullarına göre sıklık ve olasılık" olarak ifade edilirken, risk yönetimi; "Bir organizasyon içerisinde iş güvenliği önlemlerini iyileştirme ve sürdürmeyi başaracak tüm girişimler" olarak tanımlanmaktadır.

OHSAS 18001'de risk; tehlikeli bir olayın yaşanma olasılıkları ve bu olasılık sonuçların toplamı, risk büyüklüğünü hesaplama ve riskin önlenebilir veya azaltılabilir olmadığı yönünde karar verme işlemlerini risk değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır.

Belirli ve istenmeyen bir olayın belirli bir süre içerisinde yaşanma olasılığı risk olarak tanımlanabilir. Risk kavramı tehlikenin yaşanması sonucunda meydana gelebilecek zararların gerçekleşmesi olasılıkları olarak tanımlanabilir. Toplam risk tehlikeden etkilenen kişiler ve tehlike sonucu meydana gelebilecek olaylar bütünüdür. Risklerin azaltılması ve önlenmesi için her bir risk için ayrı olacak şekilde alınacak önlemler değerlendirilmelidir.⁸

İşverenin risk değerlendirme yükümlülüğü RDY. m.5' göre;

⁷ Özlem, Özkılıç, **İş Sağlığı ve Güvenliği, Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri**, Ankara, 2015, s.14-15

⁸ Hüseyin CEYLAN, Volkan S. BAŞHELVAÇI, "**Risk Değerlendirme Tablosu Yöntemi İle Risk Analizi: Bir Uygulama**", Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2011, s.26

(1) İşveren; çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

(2) Risk değerlendirmesinin gerçekleştirilmiş olması; işverenin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(3) İşveren, risk değerlendirmesi çalışmalarında görevlendirilen kişi veya kişilere risk değerlendirmesi ile ilgili ihtiyaç duydukları her türlü bilgi ve belgeyi temin eder.

şeklinde sıralanmıştır.

Risk değerlendirmesinin yenilenmesi RDY. m.12'ye göre;

(1) Yapılmış olan risk değerlendirmesi; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla en geç iki, dört ve altı yılda bir yenilenir.

(2) Aşağıda belirtilen durumlarda ortaya çıkabilecek yeni risklerin, işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak risk değerlendirmesi tamamen veya kısmen yenilenir.

- a) İşyerinin taşınması veya binalarda değişiklik yapılması
- b) İşyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda değişiklikler meydana gelmesi
- c) Üretim yönteminde değişiklikler olması
- ç) İş kazası, meslek hastalığı veya ramak kala olay meydana gelmesi
- d) Çalışma ortamına ait sınır değerlere ilişkin bir mevzuat değişikliği olması
- e) Çalışma ortamı ölçümü ve sağlık gözetim sonuçlarına göre gerekli görülmesi
- f) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması

durumlarında risk değerlendirmesi tamamen veya kısmen yenilenmelidir.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TARİHÇESİ VE ÖNEMİ

Bu ana başlık altında, dünyada ve Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğinin tarihçesi ve iş sağlığı ve güvenliğinin işçi ve işveren açısından önemi konularına değinilecektir.

2.1. DÜNYA'DA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TARİHÇESİ

Antik Mısır'da mimarlık ve mühendislik mesleklerinin yanında hekimlik de yapmış olan İmhotep M.Ö.2600'lü yıllarda insanların çalıştıkları iş sonucu yaşadığı sağlık problemleri sorunsalını ilk işaret eden kişi olmuştur. İmhotep, modern tıbbın babası kabul edilen Hipokrat'tan yüzyıllar öncesinde Mısır piramitlerinin inşa edilmesi

esnasında yaşanan kazalar sonucu ölen işçilerden ve işçilerde genellikle bel sorunları görüldüğü tespitlerinde bulunmuştur.⁹ Hipokrat'ın M.Ö. 460-370 yılları arasında kurşunun zararlı etkilerine karşı yapmış olduğu çalışmalar da iş sağlığı ve güvenliği uygulamasının tarihsel gelişim süreç aşamalarında sayılabilir.

Bernardino Ramazzini'nin 17. yüzyılda iş ve hastalık üzerine yapmış olduğu bilimsel çalışmalar ve hastalara çalışma öyküsü ve mesleğinin ne olduğu yönünde sorular sorulmasını istemesi, Ramazzini'nin iş sağlığının kurucusu kabul edilmesini sağlamıştır.

Teknolojik gelişme ve sanayi süreci, İngiltere'de buhar makinesin icat edilmesiyle başlamıştır. Sanayi sürecine Avrupa'daki birçok ülke kısa bir sürede entegre olmuştur. İktisadi liberalizmin doğması sanayi inkılabının ekonomik yansımalarıdır. Özgürce işçi ile işveren arasında ücretler, çalışma süreleri ve çalışma ilişkileri belirlenmeye başlamıştır. Sanayi inkılabı sonrasında yaşanan iktisadi liberalizm işçiler açısından kötü sonuçlar doğurmuştur. Kötü sonuçların arasında çalışma saatinin on altı saatleri aşması, ücretlerde düşüşten ve çalışma yaşlarının çocuk işçi seviyelerine düşüşü sayılabilir.¹⁰

Hastanelerde meslek hastalıklarının tedavi edilmesi amacıyla özel bölümlerin oluşturulmasını ilk defa Tissot 18. yüzyılda önermiştir. Fabrikalarda yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ait veri toplanması ve iş kazası ya da meslek hastalığı sonucu yaşanan ölüm ve sakatlıkların incelenmesi Patissier tarafından 19. yy. başlarında gerçekleştirilmiştir.¹¹

1788 yılında İngiltere'de baca temizleyicilerinin kanser hastalığına yakalanmalarından dolayı İngiliz Parlamentosu'nda baca temizleyicilerinin bu durumunun iyileştirilmesi amacıyla Baca Temizleyicileri Yasası çıkarılmış ve bu durumun devamında İngiliz Fabrikaları Yasası'nı 1833 yılında çıkarmıştır.

Sanayi devriminin başlangıcıyla tüm yönleriyle kötü durumda sayılabilecek çalışma şartlarının iyileştirilme uygulamaları iş sağlığı ve güvenliği ile ilgilidir ve bu iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilme uygulamaları iş sağlığı ve güvenliğinin önemini ortaya koymaktadır. Health and Moral Act of Apprentice 1802 yılında İngiltere'de dokuma fabrikasındaki çocuk işçilerin durumlarını iyileştirme üzere çıkarılmıştır, 1802 yılında çıkarılan bu kanun ilk iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili mevzuatı oluşturmuştur.¹²

Sanayi inkılabıyla gelişen iktisadi liberalizmin çalışma hayatı üzerinde yaptığı zor çalışma şartlarının düzeltilmesi amacıyla 19. yüzyıldan itibaren bu zor çalışma

---

⁹ Özal ÇİÇEK, Mehmet ÖÇAL, "Dünyada ve Türkiye'de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi", Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 2015, s.111.

¹⁰ Serdar ORHAN, **İş Güvenliği Uzmanlarının İş Güvencesi Sorunu**, Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 2015, s.72.

¹¹ Gerek, H. Nüvit, **İş Sağlığı ve İş Güvenliği**, Eskişehir, 2006, s.4

¹² Yusuf ALPER, **Bazı Ülkelerde İşçi Sağlığı İş güvenliği Uygulamaları ve Türkiye'deki Uygulama ile Karşılaştırılması**, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2012, s.85.

şartların oluştuğu ülkelerde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yasalar hazırlanmış ve yaptırımlar uygulanmıştır. İş kazası ve meslek hastalıkları sigortası ve sosyal güvenlik ilkelerinin uygulanması 19. yüzyılda yaygın hale gelmiştir. 1919 yılında Milletler Cemiyeti'ne bağlı olarak faaliyetlerine başlayan ILO, dünyadaki iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi açısından sendikaların katkılarının yanında önemli çalışmalar yapmış ve Birleşmiş Milletler ile imzalanan anlaşma sonucunda 1946 yılında uzmanlık kuruluşu haline gelmiştir.¹³

İş sağlığı ve güvenliği açısından önemli çalışmalar ve önemli ilerlemeler yapan birçok gelişmiş ülke ve kuruluşun ILO ve WHO ile uyumlu bir şekilde iş birliği içinde olduğu ortadadır. Türkiye'nin de üyesi olduğu ILO'yla imzaladığı sözleşmeler sonucunda iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında iyileştirmeler yaptığı yadsınamaz bir gerçektir. İmzalanan sözleşmelerle gerçekleştirilen işlemler iş sağlığı ve güvenliği konusunda karşılaşılan olumsuz durumların azalmasını sağlayacaktır.

2.2. TÜRKİYE'DE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TARİHÇESİ

Cumhuriyet Dönemi öncesinde Osmanlı'da Avrupa'da yaşanan Sanayi İnkılabının gerçekleşmemiş olması iş sağlığı ve güvenliği alanında da geri kalınmasına neden olmuştur. İş sağlığı ve güvenliğinin ilk adımları Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde atılmıştır. Batı Avrupa ülkeleriyle Osmanlı arasındaki siyasi ve ekonomik yakınlaşma Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde yaşanmıştır. Osmanlı henüz Sanayi Devrimi'ni gerçekleştirememişken Batı Avrupa'yla yakınlaşması sonrasında sanayileşme sürecine dahil olmuştur. Bu yakınlaşma iş sağlığı ve güvenliği alanında düzenlemelerin meydana gelmesini sağlamıştır. 1865 yılında Dilaver Paşa Nizamnamesi iş sağlığı ve güvenliği açısından Osmanlı'da ilk düzenlemedir.

Mecelle 1876 yürürlüğe girmiş ilk medeni kanun olmakla beraber Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya entegre çalışmalarının ürünü olarak ortaya çıkmıştır. İşverenin kusuruyla zarara uğrayan işçiye işverence bu zararın tazmini Mecelle'de yer verilmiş iş sağlığı ve güvenliği adımıdır.¹⁴

Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği uygulaması sayılabilecek kömür işçilerinin çalışma şartlarıyla ilgili 1921 yılında çıkarılmış olan 151 sayılı "Ereğli Havza-i Fahmiye Maden Amelesinin Hukukuna müteallik Kanun" iş sağlığı ve güvenliği açısından ilk yasadır. Hafta tatilini getiren 394 sayılı yasa 1924 yılında çıkarılmıştır. İş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili hukuki düzenlemeler 818 sayılı Borçlar yasasıyla 1926 yılında yapılmıştır.

En az 50 işçi çalıştıran işyerlerinde hekim bulundurma zorunluluğu, belirli büyüklükteki işyerlerinde revir veya hastane kurulma zorunluluğu, kadın ve çocuk işçiler için çalışma hayatlarının korunmasına yönelik hükümlerine 1930 yılında

¹³ Şerif ÇETİND AÇ, *İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum*, TISK Yayınları No:86, 2010, s.1

¹⁴ Arıcı, Kadir, *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*, Ankara, 1999, s.38

yürürlüğe girmiş Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 172-180. maddeleri arasında yer verilmiştir.

Türkiye çalışma hayatı açısından dönüm noktası sayılabilecek olan 3008 sayılı İş Kanunu 1936 yılında yürürlüğe girmiş ilk iş kanunudur. Çok sayıda tüzük kanunun uygulanması amacıyla çıkarılmıştır. Çalışma Bakanlığı 4763 sayılı Kanun ile 1945 yılında kurulmuştur. 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu ve 4772 sayılı İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu 1945 yılında yürürlüğe girmiştir.¹⁵

Avrupa Birliği'ne iş sağlığı ve güvenliği anlamında uyum ve adapte olmak için Türkiye'de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 20.06.2012 tarihinde kabul edilmiştir. İSGK yayımlanmasının ardından iki kanunun uyumu için 4857 sayılı İş Kanuna ait bazı maddeler mülga edilmiştir. 2012 yılında yayımlanmış 6331 sayılı İSGK bazı maddeleri kademeli olarak yürürlüğe girmektedir.

Avrupa Birliği'nin iş sağlığı ve güvenliği alanında norm ve direktiflerinin Türkçeye direkt çevrilip aynı şekilde hukuki boyut kazandırılması sık sık eleştirilmektedir. Bu yapılan uygulama yerine Avrupa Birliği'nin normlarının Türkçeye çevrilip ülkenin mevcut durumuna entegre edilmesiyle çıkarılacak yönetmeliklerin iş sağlığı ve güvenliği açısından doğru olacağı kanaati hakimdir.¹⁶

2.3. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN ÖNEMİ

İş sağlığı ve güvenliğinin amacı, çalışanların en temel hakkı olan yaşama hakkını tehdit eden çalışma yaşamında var olan iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı korunmasını sağlamak, riskleri önlenmesini sağlamak mümkün değilse kabul edilebilir seviyeye indirmek ve tehlikeli çalışma koşulları ortadan kaldırmak, çalışanlara mümkün olan en uygun çalışma koşullarını sağlamaktır.¹⁷

İş kazaları ve meslek hastalıkları iş sağlığı ve güvenliğine yeterince önem verilmemesinden dolayı artacaktır. İş kazaları ve meslek hastalıklarından en fazla etkilenenler üretimin önemli parçası olan işçiler olacaktır. Ücret karşılığında çalışmakta olan işçinin yaşanan bu elem verici olay karşısında gelir düzeyi düşecektir. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda işçilerin etkilenmesi toplumu da etkileyecektir. Bu nedenle iş kazası ve meslek hastalıklarının iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarıyla önlenebileceği önlenmezse toplumda maddi ve manevi yaralar açacağı söylenebilir.

İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili gerekli önlemlerin önceden alınması işyerlerinde yaşanabilecek olayın önüne geçerek işyerlerini güvenliği hale getirecektir. Gerekli önlemlerin alınmış olması yaşanabilecek istenmeyen bir olay karşısında işçilerin ve bedenleri ve ruhen sağlıklı kalmasını sağlayacaktır. Bu durum

¹⁵ Baybora, Dilek, **İş Sağlığı ve Güvenliği**, Eskişehir,2012, s.8-9

¹⁶ Süzek, Sarper, **İş Hukuku**, İstanbul, 2011, s.792

¹⁷ Hafize AKILLI, Önder AYDOĞDU, **"İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi"**, MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni, Sayı 16, 2013, s.245

işçi açısından iş yürütümü nedeniyle uzuv kaybı, sakatlık veya ölüm kaybının önüne geçtiğinden önemlidir. İşveren karşılaşacağı külfetten ve verimlilik açısından iyi durumda olacaktır.

İş sağlığı ve güvenliği uyulması gereken hukuki yaptırımı olan yapılması gereken işler olarak yerine kültürümüzün bir parçası sürekli günümüze uyumlu olarak güncellenmeli, iyileştirici ve geliştiricisi tüm bireyler olmalıdır. Böyle bir durumda iş güvenliği uygulamaları işletmelere maliyet yüklemeyecektir. İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu meydana gelebilecek durumlar işletmelere ek külfet getirecektir.

2.3.1. İşçi Açısından Önemi

İşçi, iş yürütümü nedeniyle her an iş kazası ya da meslek hastalığını doğuracak etmenlerle karşı karşıya kalabilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları öncelikle risk faktörlerini kaynağında yok etme ya da kabul edilebilir risk seviyelerine getirmeyi hedeflemektedir. Risk faktörlerinde istenilen seviyelere gelememe ve dışsal sebeplerden dolayı son çare olarak kişisel koruyucu donanımlar uygun görülmektedir.

Ücret karşılığında çalışmakta olan çalışmakta olduğu süre boyunca ücretini almaya devam edecektir. İşçi üretimin en önemli unsurlarındandır, yaşamını yaptığı işin karşılığında aldığı ücretle idame ettiren işçinin herhangi bir iş kazasında üretim unsurundan devamlı ya da uzak olması hatta yaşamını yitirmesi söz konusu olacaktır. İş kazası sonucu işçinin yaşayacağı bu durumlar işçiyi ve ailesini ekonomik ve psikolojik anlamda olumsuz etkileyecektir.¹⁸

İşçi ve ailesi açısından iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda, gelir düzeyinde azalma, çalışma gücünde ve meslekte kazanma gücünde kayıplar, psikolojik ve ruhsal sorunların ortaya çıkması şeklinde kayıplar olabilir. İş kazası sonucunda işçinin gelirinde azalma olmaktadır. Gelir kaybı bazen iş kaybı nedeniyle bazen de terfi olanağının yitirilmesi şeklinde olabilmektedir. İşçi uğradığı iş kazası ya da meslek hastalığı sonucunda doku, organ gibi vücut bütünlüğünü bozacak durumlarla karşılaşabilmektedir. Vücut bütünlüğünün bozulması çalışma gücünde kayba neden olacaktır. İş kazası veya meslek hastalığı sonucunda vücut bütünlüğü bozulan işçi yardıma ihtiyacı olacak duruma gelebilir, bu yaşanabilecek olan durum işçi için psikolojik ve ruhsal sorunlarla karşı karşıya gelmesine neden olabilir.¹⁹

2.3.2. İşveren Açısından Önemi

İş sağlığı ve güvenliği işin yürütümü nedeniyle meydana gelebilecek tehlikeli olayların yok edilmesini, kabul edilebilir seviyelere gelmesini bu durumlar gerçekleşmezse tehlike olayların kişisel koruyucu donanımlar sayesinde absorbe

---

¹⁸ Kamil HOROZOĞLU, **İş Kazalarının İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Analizi**, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ,2017, s.266-267

¹⁹ Gerek, Nüvit, **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği**, Eskişehir, 2006, s.18-19

edilmesini yani diğer bir deyişle işin işleyişini sağlayan işçinin ve ortamın güvenliğini kapsayan disiplinlerin tamamıdır.

İşçinin iş yürütümü nedeniyle yaşayabileceği iş kazası ve meslek hastalığı durumu işçinin vücudunda kısmen veya tamamen kayıplara veya yaşamını yitirmesine neden olabilir. Yaşanan durum işverene maddi ve manevi zararlar verecektir. Sıkı bir iş planı varsa iş planında gecikmeler olacak ve yaşanan bu olay diğer işletmelerde de domino etkisiyle devam edecektir.

Devlet ve işletmeler için artmaya devam eden iş kazaları ve meslek hastalıklarının açtığı ekonomik ve sosyal sorunlara karşı iş kazaları ve meslek hastalıklarının önleme çabası sarf etmek zaruri hale gelmiştir. İSG çalışmaları işletmelerin rekabet edebilirliğini artırmakta, işletmelerin verimliliğini artırmakta ve iş kazası ve meslek hastası sonucu oluşan büyük kayıpların düşük seviyelere düşürüp işletmelerin karlılık durumunu da etkilemektedir. İSG uygulamaları sanıldığı kadar aksine işletmelere ve işverenlere yük getirmek bir yana iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kayıpların azaltılması çalışmasıyla oluşacak kayıpları önleyerek karlılık sağlamaktadır.²⁰

3.İŞ KAZASI, BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, 3 alt başlık halinde iş kazalarının maliyeti, yıllara göre yaşanmış iş kazası verileri incelenecek olup ve Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlarıyla yapılan anket çalışması verilecektir.

3.1. İŞ KAZALARININ MALİYETLERİ

İş kazalarının görünen maliyetlerinin yanında görünmeyen maliyetleri de vardır. İş kazası sonucu görünmeyen maliyetlerin, görünen maliyetlerden olduğu daha fazla olduğu yönünde görüşler hakimdir. İş kazası veya meslek hastalığı sonucu meydana gelen görünür maliyetler;

- İlk müdahale, ambulans ve tedavi masrafları
- Geçici veya sürekli iş göremezlik ve ölüm ödemeleri
- İşçiye veya yakınlarına ödenen maddi ve manevi tazminatlar
- Sigortaya ödenen tazminatlar²¹

İşçilerin iş yürütümü nedeniyle istenmeyen tehlikeli bir olayla karşılaşması sonucunda zarara uğraması diğer çalışanların motivasyonlarının düşmesine neden olur. Üretimin önemli bir unsuru olan işçinin istenmeyen tehlikeli bir olayla karşılaşması sonucu etkilenen çalışanların içinde buldukları durum sebebiyle

²⁰ Orhan, Serdar, **İş Sağlığı ve Güvenliği**, Sakarya, 2015, s.13-14

²¹ Tarık GEDİK, Ahmet İLHAN, "**Sakarya İli Mobilya İmalatçılarında İş Sağlığı ve İş Güvenliği Üzerine Bir İnceleme**", SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, Sayı 15, 2014, s.123

verimliliği düşer.²² Yaşanan iş kazasının verdiği üzüntü ve korku bir süreliğine dikkat eşiğini de artıracaktır. Ancak zamanla iş kazası dikkat eşiği eski haline dönecektir.

6-7 Aralık 2017 tarihinde yapılmış olan Güvenli İnşaat Sempozyumu'nda ÇSGB Müsteşar Yardımcısı Serhat Ayrım, 2016 yılında yaşanmış olan iş kazalarının maliyetinin 80 milyar TL olduklarını tahmin ettiklerini ifade etmiştir.

İş kazalarının yaşanması sonucunda görünen maliyetlerden daha fazla aniden veya zamanla ortaya çıkabilecek görünmeyen maliyetlerde vardır. Görünmeyen maliyetlerle ilgili buzdağı şeklinde kullanılmakta, görünen maliyetlerin tüm maliyetlere oranının 1/3 oranında, görünmeyen oranın tüm maliyetlere oranının 2/3 oranında olduğu görüşü hakimdir. İş kazasının yaşanması sonucunda ortaya çıkacak görünmeyen maliyetler;

- Üretimin önemli unsuru olan işçinin üretimde çalışmaması nedeniyle oluşacak iş gücü ve gelir kayıpları,
- İş kazası sonucunda oluşacak adli kayıplar,
- Kaza sebebiyle işin durdurulmuş olan iş gücü ve zaman kaybı,
- Yeni işçi istihdamı sebebiyle eğitim masrafı
- İş kazası sonucu yaşanan zaman kaybının önüne geçmek için yaptırılan mesai ücreti ödemeleri,
- Yeni işçi istihdamının oryantasyon sürecinde verim kayıpları,
- Kaza sonucu zarar gören makine veya teçhizat kısmen veya tamamen zarar görmesi sonucunda tamir masrafları ya da yeni makine ve teçhizat masrafı,
- İş kazası sonucunda bürokratik işlemlerde harcanacak zaman ve maddi kayıplar,
- İş kazası sonucunda sipariş sürecinin aksaması nedeniyle oluşabilecek zararlar,
- Ham maddelerde veya imalat ürünlerinde meydana gelebilecek zararlar,
- Yaşanan olaylar sonucunda işçilerde verim düşüklüğü,
- İşletmenin itibarını kaybetmesi şeklinde sıralanabilir.

3.2.YILLARA GÖRE YAŞANMIŞ İŞ KAZALARI

SGK'nın yayınladığı veriler doğrultusunda 2012-2016 yılları arasındaki bazı veriler analiz edilecek olup, bu veriler sonucunda çıkarımlarda bulunulacaktır. Yıllara göre yapılan veri analizi alt başlıklar halinde verilecektir.

3.2.1. 2012 Yılı'nın Veri Analizi

2012 yılının veri analizi başlığı altında 2012 yılında Türkiye'ye ve Marmara Bölgesi'ne ait SGK alınan veriler verilecek olup, bu verilerin analizi yapılacaktır.

---

²² Muzaffer KOÇ, Nihat AKBIYIK, "Türkiye'de İş Kazalarının Maliyetleri ve Çözüm Önerileri", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Sayı 2, 2011, s.137

Tablo 1. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı (2012)

İller	Aktif Sigortalı Sayısı(Kişi)
Balıkesir	145361
Bilecik	41137
Bursa	587080
Çanakkale	68134
Edirne	52993
İstanbul	3702462
Kırklareli	55039
Kocaeli	409839
Sakarya	149092
Tekirdağ	219960
Yalova	38375
TOPLAM	5469472
TÜRKİYE	12572337

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılına ait 5510 sayılı kanunun 4/1-a kapsamında sayılan çalışan sayısı Tablo 1.'de verilmiştir. Marmara Bölgesi'nde en çok çalışan sayısı İstanbul ilindedir. İstanbul'da 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 3.702.462 kişidir. Marmara Bölgesi'nde en az çalışan sayısı, 38.375 kişiyle Yalova ilindedir. Marmara Bölgesi'nde toplam çalışan sayısı 5.469.472 kişidir. Türkiye'de toplam bu kapsamda çalışan sayısı 12.572.337 kişidir. Marmara Bölgesi'nin, Türkiye'ye 2012 yılında 4/1-a kapsamında çalışan kişi oranı 0,435'dir. Türkiye'de çalışan her 1000 kişiden 435 kişisi Marmara Bölgesi'nde çalışmaktadır.

Tablo 2. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta (2012)

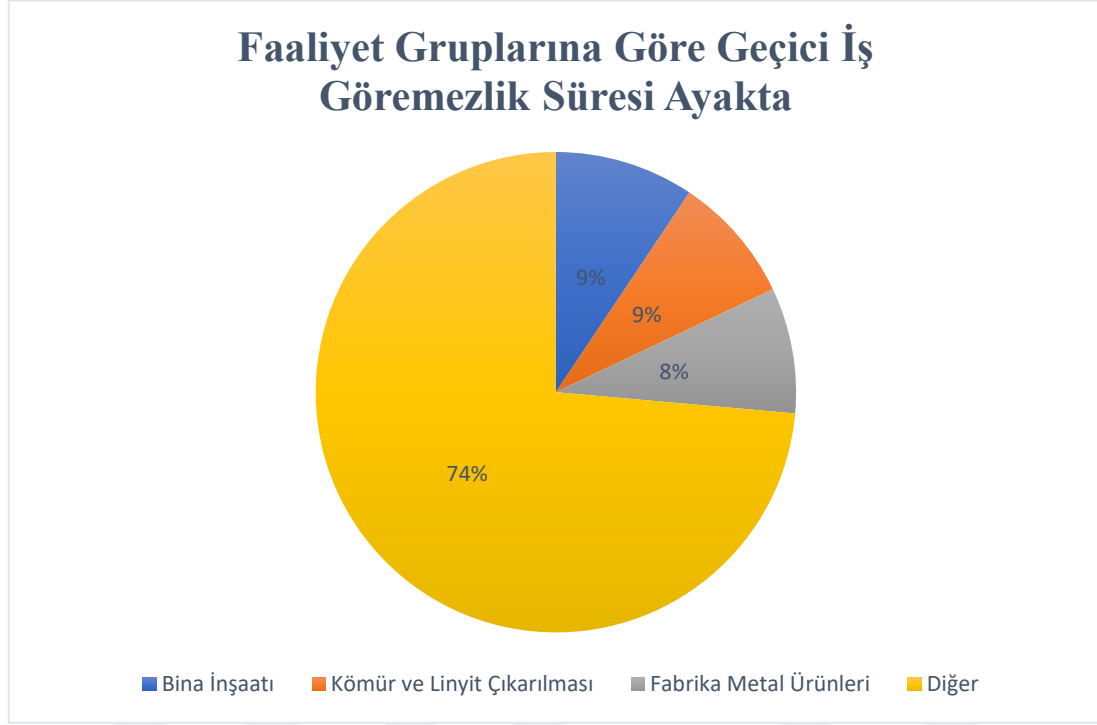
Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Ayakta) /Gün	Yüzde
Bina İnşaatı	149840	9
Kömür ve Linyit Çıkarılması	136803	9
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	135183	8
TOPLAM	421826	26
GENEL TOPLAM	1597241	100

Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 1.597.241 gün ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazası yaşanmıştır. Bu iş kazalarının %9'u bina inşaatında, %9'u kömür ve linyit çıkarılmasında, %8'i fabrika metal ürünleri faaliyet gruplarında meydana gelmiştir. Grafik 1.'de verilen oranlar bunu göstermektedir. %74 oranında ise diğer faaliyet gruplarında gerçekleşmiştir. Ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının verileri Tablo 2.'de verilmiştir.

Türkiye'de 2012 yılında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazaları faaliyet gruplarına göre sıralaması şu şekildedir; bina inşaatı, kömür ve

linyit çıkarılması, fabrikasyon metal ürünleri imalatıdır. Bu üç sektörde iş kazası sonucu iş göremezlik kaybı 421.826 gündür, üç sektörün toplam gün sayısı tüm faaliyet gruplarının %26'sı etmektedir.

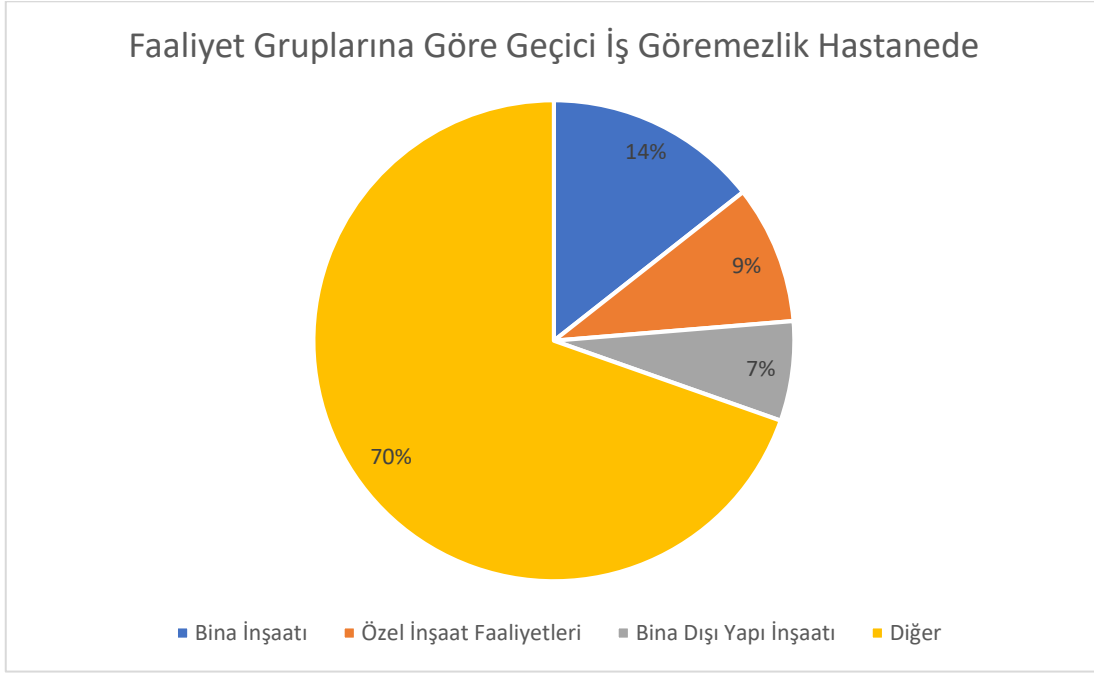
Grafik 1. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2012)

Türkiye’de Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2012 yılında hastanede yatarak geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazaları Tablo 3.’de verilmiştir. Grafik 2.’de verilen bilgilere göre Türkiye’de en çok hastanede yatarak iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazası %14 oranında bina inşaatında yaşanmıştır. Bina inşaatı takiben, %9 oranında özel inşaat faaliyetleri, %7 oranında bina dışı yapı inşaatı gelmektedir.

Tablo 3. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede (2012)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Hastanede) /Gün
Bina İnşaatı	7183
Özel İnşaat Faaliyetleri	4637
Bina Dışı Yapı İnşaatı	3342
TOPLAM	15162
GENEL TOPLAM	49886

Türkiye’de 2012 yılında hastanede yatarak geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazaları faaliyet gruplarına göre sıralaması şu şekildedir; bina inşaatı, özel inşaat faaliyetleri, bina dışı yapıların inşaatıdır. Bina inşaatı, geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarında hastanede yatarak ve ayakta tedaviyle de ilk sıradadır. Bina inşaatı, özel inşaat faaliyetleri ve bina dışı yapı inşaatlarında yaşanan hastanede yatarak geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazaların gün kaybı 15.162 gündür. Bu üç faaliyet grubundaki gün kaybının, Türkiye’deki gün kaybına oranı %30’dur.

Grafik 2. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2012)

Marmara Bölgesi’nde 2012 yılında geçici iş göremezlikle sonuçlanmış ayakta veya hastanede yatarak tedavi edilmiş iş kazası sonucu gün kayıpları Tablo 4.’de verilmiştir. 2012 yılında Marmara Bölgesi’nde SGK verilerine göre ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu en çok gün kaybı yaşanan il İstanbul ilidir. İstanbul’da geçici iş göremezlik sonucu ayakta tedavilerde gün kaybı 304.289 gündür. Marmara Bölgesi’nde ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybı yaşanan il Edirne ilidir. Edirne’de bu dönemde geçici iş göremezlik gün kaybı 4.193 gündür.

Marmara Bölgesi’nde 2012 yılında ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 595.994 gündür. Türkiye’de aynı dönemde ayakta tedavilerde iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 1.597.241 gündür. 2012 yılında Marmara Bölgesi’ndeki ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan gün sayısının, Türkiye’deki ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikler sonucu gün sayısına oranı 0,373’dür. Diğer bir deyişle Türkiye’de yaşanan ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybedilen 1000 gününün 373’ü Marmara Bölgesi’nde yaşanmıştır.

Tablo 4. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede (2012)

İller	Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta(Gün)	Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede(Gün)
Balıkesir	26861	1205
Bilecik	9385	242
Bursa	113506	1359
Çanakkale	8305	472
Edirne	4193	337
İstanbul	304289	7966
Kırklareli	4405	85
Kocaeli	67459	1202
Sakarya	8521	180
Tekirdağ	43494	936
Yalova	5576	306
TOPLAM	595994	14290
TÜRKİYE	1597241	49886

Marmara Bölgesi'nde aynı dönemde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu yaşanan en çok gün kaybı 7.966 günle İstanbul'da yaşanmıştır. Bu dönemde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybı 85 gün ile Kırklareli'nde yaşanmıştır.

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 14.290 gündür. Türkiye'de bu dönemde hastanede yatarak tedavilerde iş göremezlik sonucu 49.886 gündür. Bu dönemde Marmara Bölgesi'nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısının, Türkiye'de bu dönemde hastanelerde yatarak geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısına oranı 0,286'dır. Türkiye'de hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybolan her 1000 günün 286 günü Marmara Bölgesi'nde yaşanmıştır.

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında yaşanan iş kazası sayısı ve iş kazasının sonuç verileri Tablo 5.'de verilmiştir. SGK verilerine göre Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında 28.065 iş kazası yaşanmıştır. Yaşanan bu iş kazalarının 748'i sürekli iş göremezlikle, 228'i de ölümlerle sonuçlanmıştır.

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında en çok iş kazası İstanbul ilinde yaşanmıştır. İstanbul'da yaşanan iş kazası sayısı 9.450'dir. Marmara Bölgesi'nde bu dönemde en az iş kazası yaşanan il Edirne ilidir. Edirne'de bu dönemde yaşanan iş kazası sayısı 225'dir. Marmara Bölgesi'nde bu dönemde yaşanan iş kazası sayısı 28.065'dir. Türkiye'de yaşanan iş kazası sayısı 74.871'dir. Marmara Bölgesi'nde yaşanan iş kazası sayısının Türkiye'de yaşanan iş kazası sayısına oranı 0,375'dir. Türkiye'de yaşanan her 8 iş kazasından 3'ü Marmara Bölgesi'nde yaşanmaktadır.

Tablo 5. Marmara Bölgesindeki İllere Göre İş Kaza Sayıları Sonuç Bakımından (2012)

İller	İş Kazası Sayısı	Sürekli İş Göremezlik	Ölümlü İş Kazası
Balıkesir	947	25	4
Bilecik	603	12	4
Bursa	9303	107	30
Çanakkale	285	6	-
Edirne	225	6	-
İstanbul	9450	396	147
Kırklareli	337	8	-
Kocaeli	3052	107	20
Sakarya	409	26	10
Tekirdağ	3133	47	12
Yalova	321	8	1
TOPLAM	28065	748	228
TÜRKİYE	74871	2036	744

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında en fazla sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası İstanbul ilinde yaşanmıştır. İstanbul ilinde sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazası sayısı 396'dır. Marmara Bölgesi'nde en az sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası Çanakkale ve Edirne illerinde yaşanmıştır. Çanakkale ve Edirne illerinde sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazası sayısı 6'dır. Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazası sayısı 748'dir. Türkiye'de sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazaları sayısı 2036'dır. Marmara Bölgesi'nde bu dönemde yaşanan sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının Türkiye'de yaşanan sürekli iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarına oranı 0,367'dir. Türkiye'de yaşanan sürekli iş göremezlikle sonuçlanan her 1000 iş kazasından 367'si Marmara Bölgesi'nde gerçekleşmektedir.

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında en çok ölümlü sonuçlanmış iş kazası İstanbul ilinde yaşanmıştır. İstanbul'da ölümlü sonuçlanmış iş kazası sayısı 147'dir. Marmara Bölgesi'nde aynı dönemde en az ölümlü sonuçlanmış iş kazaları Çanakkale, Edirne ve Kırklareli illerinde yaşanmıştır. Çanakkale, Edirne ve Kırklareli illerinde 2012 yaşanan iş kazalarının hiçbiri ölümlü sonuçlanmamıştır. 2012 yılında Marmara Bölgesi'nde ölümlü sonuçlanmış iş kazaları sayısı 228'dir. Türkiye'de 2012 yılında ölümlü sonuçlanan iş kazalarının sayısı 744'dür. Bu dönemde Marmara Bölgesi'nde ölümlü sonuçlanan iş kazalarının, Türkiye'de yaşanan ölümlü sonuçlanmış iş kazalarına oranı 0,306'dır.

3.2.2. 2013 Yılıın Veri Analizi

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2013 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı çalışan sayısı Tablo 6.'da verilmiştir. Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı çalışan sayısı en çok olan il İstanbul ilindedir. İstanbul'da bu dönemde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 3.933.326 kişidir. Marmara

Bölgesi'nde bu dönemde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı en az olan il Bilecik ilindedir. Bilecik'te bu dönemde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 42.310 kişidir.

Tablo 6. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı (2013)

İller	Aktif Sigortalı Sayısı(Kişi)
Balıkesir	151389
Bilecik	42310
Bursa	613625
Çanakkale	72306
Edirne	54093
İstanbul	3933326
Kırklareli	58710
Kocaeli	433413
Sakarya	161153
Tekirdağ	231314
Yalova	42704
TOPLAM	5794393
TÜRKİYE	13136339

Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 5.794.393 kişidir. Türkiye'de bu dönemde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 13.136.339 kişidir. Marmara Bölgesi'nde bu dönemde bu kapsamda aktif sigortalı sayısının, Türkiye'de bu dönemde bu kapsamda aktif sigortalı sayısına oranı 0,441'dir. Türkiye'de 2013 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı her 1000 kişiden 441 kişisi Marmara Bölgesi'ndedir.

Marmara Bölgesi'nde 2012 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 5.469.472 kişidir. 2012 yılı baz yılı alınacak olursa, 2013 yılında Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında yaklaşık %6 artış olduğu söylenebilir. Türkiye'de 2012 baz yılı alınacak olursa, 2013 yılında Türkiye'de 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında yaklaşık %4,5 civarında olduğu çıkarımında bulunulabilir.

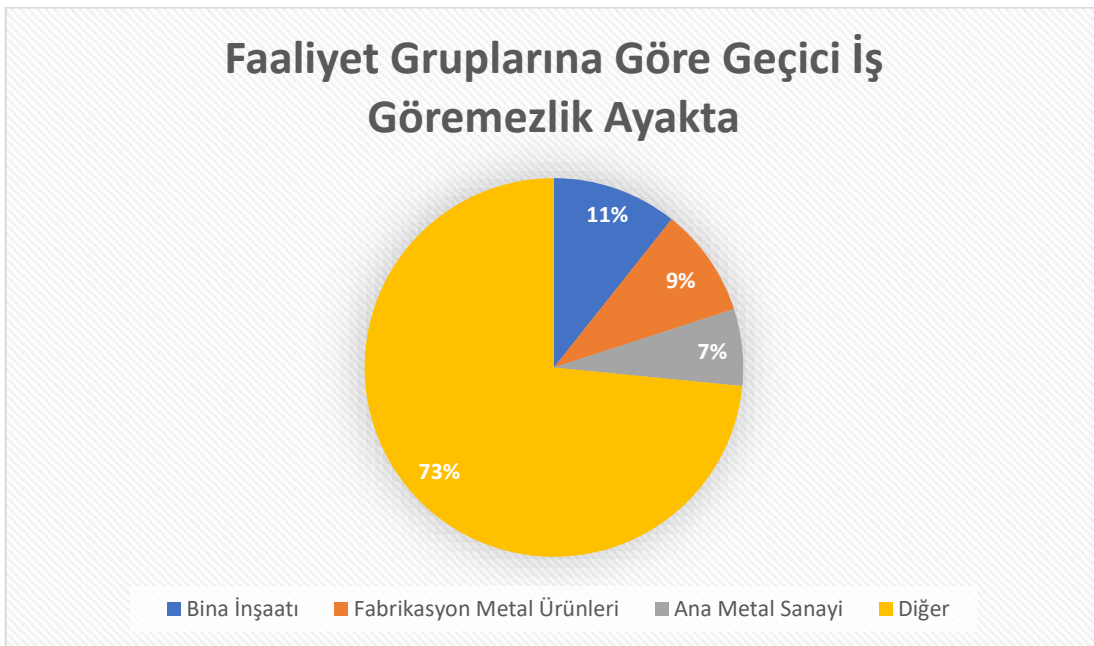
Tablo 7. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta (2013)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Ayakta) /Gün
Bina İnşaatı	245216
Fabrikasyon Metal Ürünleri (Makine ve Teçhizat Hariç)	214253
Ana Metal Sanayii	150318
TOPLAM	609787
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	2295413

2013 yılında SGK verilerine göre Türkiye'de geçici iş göremezlikle sonuçlanan ayakta tedavilerde gün kayıpları faaliyet gruplarına göre Tablo 7.'de verilmiştir. Grafik 3.'de en çok iş göremezlikle sonuçlanan ilk üç faaliyet grubu oransal olarak verilmiştir.

2013 yılında Türkiye’de ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik süreleri %11 oranında bina inşaatında, %9 oranında fabrikasyon metal ürünleri imalatında, %7 oranında ise ana metal sanayii faaliyet gruplarında gerçekleşmiştir.

2013 yılında Türkiye’de bina inşaatında 245.216 gün, fabrikasyon metal ürünleri imalatında 214.253 gün, ana metal sanayiinde 150.138 gün toplamda ise 609.787 gün ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucuyla kaybolmuştur. Türkiye’de bu dönem iş göremezlik sonucu gün kaybı 2.295.413 gündür. En çok gün kaybolan üç sektörün gün kaybının, Türkiye’deki ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sebebiyle gün kaybına oranı 0,266’dır. Diğer bir deyişle Türkiye’de ayakta tedavilerde geçici süreli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarından her 1000 günlük iş kaybının 266 günü bu üç sektörden birinde yaşanmaktadır.

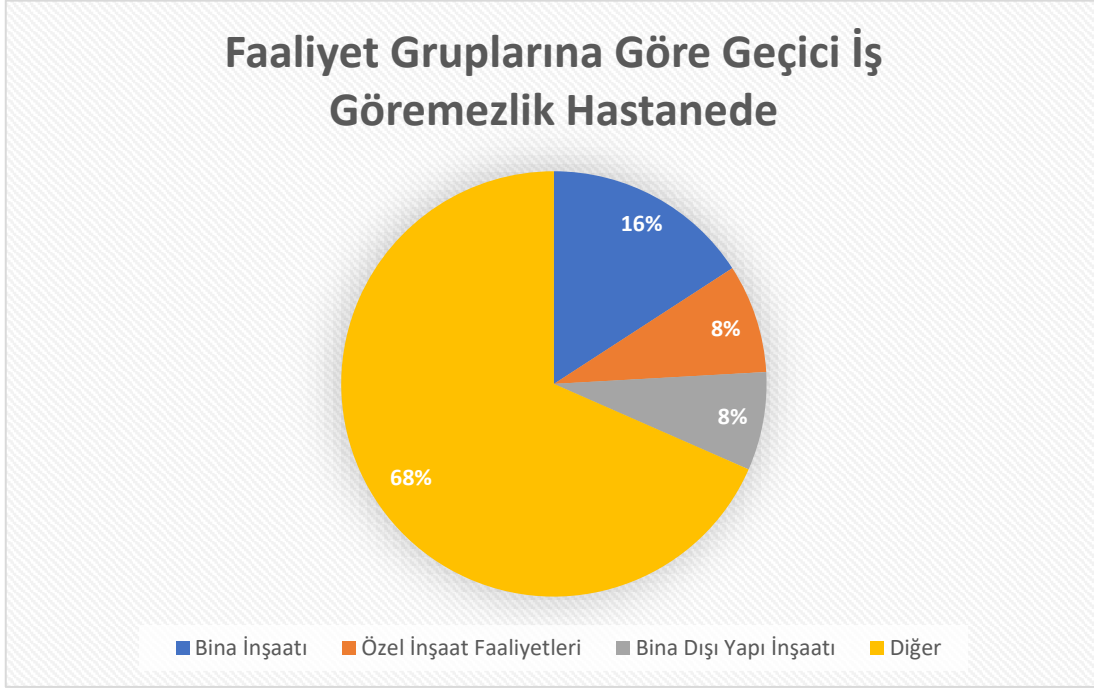
Grafik 3. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2013)

Ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarında bina inşaatı 2012 yılında olduğu gibi yine birinci sıradadır. 2012 yılında üçüncü sıradan ikinci sıraya yükselmiştir. 2012 yılında ikinci sırada olan kömür ve linyit çıkarılması 2013 yılında ilk üç sırada yer almamıştır.

Tablo 8. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede (2013)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Hastanede) /Gün
Bina İnşaatı	9837
Özel İnşaat Faaliyetleri	5134
Bina Dışı Yapı İnşaatı	4640
TOPLAM	19611
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	62092

2012 yılını ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarında kaybolan iş günü açısından baz yılı kabul edersek, 2013 yılında ilk üç sektörde önceki yılın ilk üç sektörüne oranla yaklaşık %44,6 arttığı söylenebilir. Bu durum Türkiye’deki tüm faaliyet grupları açısından değerlendirilecek olursa, önceki yılın ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş günü kaybına oranla %43,7 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 4. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2013)

2013 yılında SGK verilerine göre Türkiye’de hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazaları Tablo 8.’de verilmiştir. Grafik 4.’de verilen sonuçlara göre hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının %16’sı bina inşaatında, %8’i özel inşaat faaliyetlerinde, %8’i de bina dışı yapı inşaatlarında gerçekleşmiştir. %68 oranında iş kazası da diğer faaliyet gruplarında gerçekleşmiştir.

2013 yılında en çok geçici iş göremezliğin yaşandığı ilk üç sektörün inşaatla ilgili olduğu söylenebilir. Bu sektörlerde toplam gün kaybı 19.611 gündür. Türkiye’de tüm faaliyet gruplarındaki gün kaybı da 62.092 gündür. İnşaatla ilgili olan bu üç sektörün gün kaybı sayısının, Türkiye’de hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan kaybolan gün sayısına oranı 0,316’dır. Türkiye’de hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının her 1000 günün 316’sı bu üç sektörden birinde yaşanmaktadır.

Marmara Bölgesi’nde SGK verilerine göre 2013 yılında ayakta ve hastanede yatarak geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün kayıpları illere göre

Tablo 9.'da verilmiştir. 2013 yılında Marmara Bölgesi'nde ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarında en çok gün kaybı yaşanan il İstanbul ilidir. İstanbul'da bu dönemde kayıp yaşanan gün sayısı 450.018 gündür. Marmara Bölgesi'nde ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarında en az gün kaybı yaşanan il Edirne ilidir. Edirne'de geçici iş göremezlik süresi 5.529 gündür.

Tablo 9. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede (2013)

İller	Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta(Gün)	Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede(Gün)
Balıkesir	26593	1622
Bilecik	25235	1073
Bursa	177650	1544
Çanakkale	8902	388
Edirne	5529	112
İstanbul	450018	9886
Kırklareli	15454	1069
Kocaeli	154663	3332
Sakarya	28331	1086
Tekirdağ	62561	1172
Yalova	8789	483
TOPLAM	963725	21767
TÜRKİYE	2295413	62092

Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün kaybı toplamı 963.275 gündür. 2012 yılındaki verileri baz alacak olursak, Marmara Bölgesi'nde bir önceki yıla göre ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün sayısında yaklaşık %61,7 artış olduğu söylenebilir. Türkiye'de yaşanan ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu her 1000 günlük kaybın 420 günü Marmara Bölgesi'nde yaşanmıştır. Türkiye'de ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikte bir önceki seneye göre yaklaşık %43,7 artış olduğu gözlemlenmektedir.

2013 yılında Marmara Bölgesi'nde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en çok gün kaybedilen il, 9.886 günle İstanbul'dur. Aynı dönemde Marmara Bölgesi'nde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybedilen il, 112 günle Edirne ilidir.

Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısı 21.767 gündür. Marmara Bölgesi'nde 2012 yılı baz yılı alınacak olursa, 2013 yılında yaklaşık %52,3 artış olduğu gözlemlenmektedir. 2013 yılında Marmara Bölgesi'nde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün sayısının, Türkiye'de aynı dönemde hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısına oranı yaklaşık %35 oranındadır. Türkiye'de hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün

kaybı sayısının, bir önceki yıl baz yılı kabul edilmesiyle 2013 yılında yaklaşık %24,5 artış olduğu söylenebilir.

2013 yılında faaliyet gruplarına göre Türkiye’de ölümlerle sonuçlanmış iş kazaları Tablo 10.’da verilmiştir. 2013 yılında faaliyet grubuna göre en çok ölümlerle sonuçlanan faaliyet grupları sırasıyla 296 ölümlerle sonuçlanmış iş kazasıyla bina inşaatları, 183 ölümlerle sonuçlanmış iş kazasıyla kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, 121 ölümlerle sonuçlanmış iş kazasıyla bina dışı yapı inşaatı faaliyet gruplarıdır.

Tablo 10. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları (2013)

Faaliyet Grubu	Ölümlü İş Kazaları
Bina İnşaatı	296
Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı	183
Bina Dışı Yapı İnşaatı	121
TOPLAM	600
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	1360

2013 yılında bina inşaatı, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, bina dışı yapı inşaatı faaliyet gruplarında toplam 600 ölümlerle sonuçlanmış iş kazası yaşanmıştır. Türkiye’de 2013 yılında yaşanmış ölümlerle sonuçlanmış iş kazası sayısı 1360’dır. 2013 yılında en çok ölümlerle sonuçlanan iş kazasının yaşandığı üç faaliyet grubunun, Türkiye’de ölümlerle sonuçlanan iş kazalarına oranı %44,1’dir. Bu üç faaliyet grubunda 2013 yılı için ölümlerle sonuçlanan iş kazalarının sıklığından bahsedilebilir.

Tablo 11. Marmara Bölgesi’ndeki Ölümlü İş Kazaları (2013)

İller	Ölümlü İş Kazaları
Balıkesir	12
Bilecik	11
Bursa	44
Çanakkale	9
Edirne	4
İstanbul	218
Kırklareli	33
Kocaeli	11
Sakarya	17
Tekirdağ	26
Yalova	2
TOPLAM	387
TÜRKİYE	1360

Marmara Bölgesi’nde 2013 yılında ölümlerle sonuçlanan iş kazaları Tablo 11.’de verilmiştir. 2013 yılında Marmara Bölgesi’nde en çok ölümlerle sonuçlanan iş kazaları 218 ölümlerle sonuçlanmış iş kazasıyla İstanbul’da yaşanmıştır. Marmara Bölgesi’nde en az ölümlerle sonuçlanan iş kazası 2 ölümlerle sonuçlanmış iş kazasıyla Yalova’da

yaşanmıştır. Marmara Bölgesi'nde 2013 yılında ölümlerle sonuçlanan iş kazası sayısı 387'dir. Türkiye'de 2013 yılında ölümlerle sonuçlanan iş kazası sayısı 1360'dır. 2013 yılında Marmara Bölgesi'nde ölümlerle sonuçlanan iş kazası sayısının, Türkiye'de yaşanan iş kazasına oranı %28,5'dir.

2012 yılını baz yılı kabul edersek, 2013 yılında Marmara Bölgesi'nde ölümlerle sonuçlanan iş kazası sayısındaki artışın %69,7 olduğu söylenebilir. 2013 yılında Türkiye'de 2012 yılına göre ölümlerle sonuçlanan iş kazalarında artış %82,8 olmuştur. 2013 yılında Türkiye'de bir önceki yıla göre ölümlerle sonuçlanan iş kazalarının artışının, Marmara Bölgesi'nde bir önceki yıla göre ölümlerle sonuçlanan iş kazalarının artışından daha fazla olduğu gözlemlenmektedir.

3.2.3. 2014 Yılı'nın Veri Analizi

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2014 yılında 5510 sayılı kanun kapsamında 4/1-a aktif sigortalı sayısı Tablo 12.'de verilmiştir. Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında en çok aktif sigortalı bulunan il, 4.205.777 kişiyle İstanbul ilindedir. Marmara Bölgesi'nde aynı yıl için 4/1-a kapsamında en az aktif sigortalı bulunan il, 42.869 kişiyle Edirne ilindedir. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 6.192.624 kişidir. Türkiye'de toplam 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı aynı dönem için 13.967.837 kişidir. Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında 2014 yılı aktif sigortalı sayısının, Türkiye'de 4/1-a kapsamında 2014 aktif sigortalı sayısına oranı yaklaşık %44,3'dür. Türkiye'de istihdam edilen 1000 kişiden 443'ü Marmara Bölgesi'nde istihdam edilmiştir.

Tablo 12. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı (2014)

İller	Aktif Sigortalı Sayısı(Kişi)
Balıkesir	163684
Bilecik	42869
Bursa	648294
Çanakkale	76538
Edirne	58780
İstanbul	4205777
Kırklareli	62675
Kocaeli	464586
Sakarya	170257
Tekirdağ	248528
Yalova	50366
TOPLAM	6192624
TÜRKİYE	13967837

2013 yılını baz alacak olursak, 2014 yılı için Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında %6,9 artış olduğu görülecektir. Türkiye'de bir önceki döneme göre 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında %6,3 artış olmuştur. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılı için 4/1-a kapsamında aktif sigortalı artışının Türkiye'deki artışa oranla daha fazla oranla olduğu söylenebilir. 2013 yılında

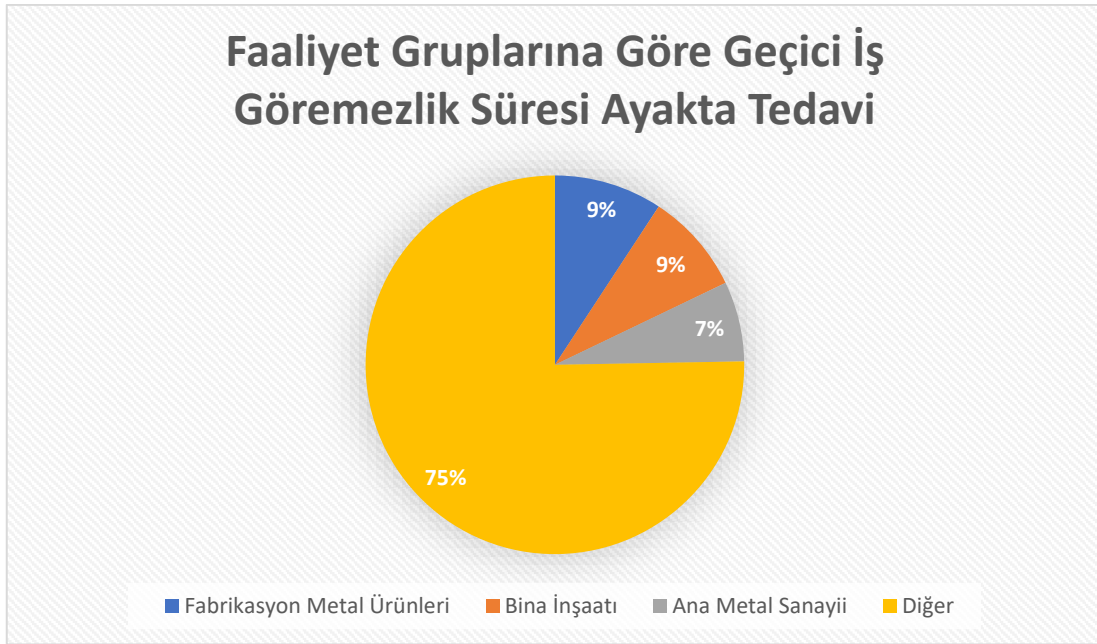
Türkiye’de her 1000 çalışan 441’i Marmara Bölgesi’ndeysen, 2014 yılında bu sayı her 1000 çalışandan 443’e yükselmiştir.

Tablo 13. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2014)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Ayakta) /Gün	Yüzde
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	184166	9
Bina İnşaatı	172090	9
Ana Metal Sanayii	136204	7
TOPLAM	492460	25
GENEL TOPLAM	1992762	100

Türkiye’de SGK verilerine göre 2014 yılında iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kayıpları faaliyet gruplarına göre Tablo 13.’de verilmiştir. Grafik 5.’de gösterildiği gibi 2014 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı %9 oranında 184.166 gün kaybıyla fabrikasyon metal ürünleri imalatı faaliyet grubunda, %9 oranında 172.090 gün kaybıyla bina inşaatı faaliyet grubunda, %7 oranında 136.204 gün kaybıyla ana metal sanayii faaliyet gruplarında yaşanmıştır.

2014 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle iş göremezlik sonucu gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunda toplam 492.460 gün iş kaybı yaşanmıştır. Gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet oranlarına oranı %25’dir. 2014 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan her 4 günlük iş kaybindan 1 günü bu üç faaliyet grubundan birinde yaşanmaktadır.

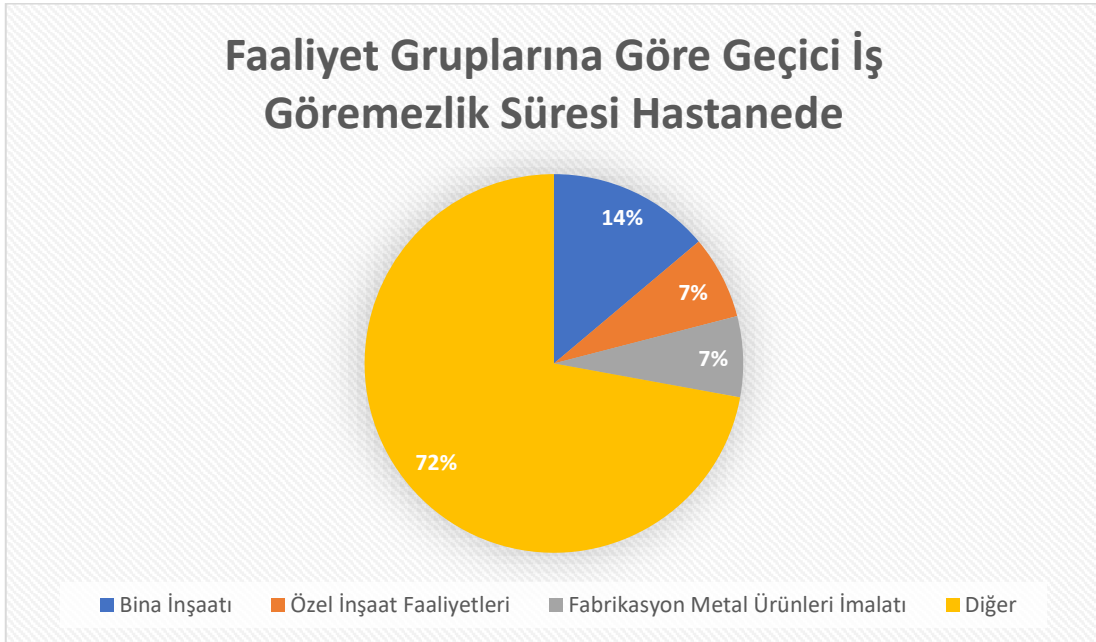
Grafik 5. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2014)

Türkiye’de SGK verilerine göre 2014 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybedilen gün sayısı faaliyet gruplarına göre Tablo 14.’de verilmiştir. 2014 yılında da iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezliğin gün kaybının en çok yaşandığı faaliyet grubu bina inşaatıdır. Bina inşaatlarında yaşanan gün kaybı sayısı 10.148 gündür. Özel inşaat faaliyetleri faaliyet grubunda 2014 yılında kaybolan gün sayısı 5.206 gündür. Fabrikasyon metal ürünleri imalatında geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 5048 gündür. Toplamda bu üç sektörde iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 20.402 gündür.

Tablo 14. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede (2014)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Hastanede) /Gün
Bina İnşaatı	10148
Özel İnşaat Faaliyetleri	5206
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	5048
TOPLAM	20402
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	73200

Türkiye’de 2014 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kaybı sayısı 73.200 gündür. Yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde yaşanan gün kaybının oranları Grafik 6.’da verilmiştir. %14 oranın bina inşaatında, %7 oranında özel inşaat faaliyetlerinde, %7 oranında ise fabrikasyon metal ürünleri imalatında gerçekleşmektedir. Bu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet gruplarına oranı ise %28’dir.

Grafik 6. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2014)

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2014 yılında ayakta tedavi ya da hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün kayıpları Tablo 15.'de verilmiştir. Ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarında en fazla gün kaybı 399.936 günle İstanbul'da yaşanmıştır. 2014 yılı için Marmara Bölgesi'nde ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybı 4.685 günle Edirne ilinde yaşanmıştır.

Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kaybı sayısı 873.880 gündür. Türkiye'de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 1.992.762 gündür. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün kaybı sayısının, Türkiye'de 2014 yılında yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün kaybı sayısına oranı yaklaşık %43,9'dur.

Tablo 15. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede (2014)

İller	Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta(Gün)	Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede(Gün)
Balıkesir	26593	3037
Bilecik	23627	603
Bursa	112426	3710
Çanakkale	7179	208
Edirne	4685	433
İstanbul	399936	10697
Kırklareli	14985	794
Kocaeli	175267	3354
Sakarya	23467	867
Tekirdağ	79777	2366
Yalova	5938	220
TOPLAM	873880	26289
TÜRKİYE	1992762	73200

2013 yılını baz alacak olursak, 2014 yılında Marmara Bölgesi'nde ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybında bir önceki yıla %9,3 azalış olmuştur. 2014 yılında Türkiye'de ayakta tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybında bir önceki yıla göre yaklaşık %13,2 azalış olmuştur. Marmara Bölgesi'ndeki illerin çoğunda bir önceki yıla göre gün kaybında azalma olmuştur. Ancak Kocaeli ve Tekirdağ illerinde önceki yıla göre artış vardır. 2013 yılında Türkiye'de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle iş günü kaybı %42 oranındayken, 2014 yılında bu oran %43,9'a yükselmiştir.

Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlik süresi gün kaybı açısından en çok İstanbul ilinde yaşanmıştır. İstanbul'da geçici iş göremezlik gün kaybı sayısı 10.697 gündür. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılı için geçici iş göremezlik sonucu en az iş günü kaybı

yaşanan il ise Çanakkale'dir. Çanakkale'de geçici iş göremezlik sonucu iş günü kaybı 208 gündür.

Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı toplamı 26.289 gündür. Marmara Bölgesi'ndeki gün kaybı artışı 2013 yılına göre yaklaşık %20,8'dir. Türkiye genelinde gün kaybı artışı yaklaşık %17,9'dur.

2014 yılında Türkiye'de ölümle sonuçlanmış iş kazaları en çok ölümle sonuçlanan üç faaliyet grubu Tablo 16.'da verilmiştir. 2014 yılında ne yazık ki art arda gelen maden kazalarında, 13 Mayıs tarihinde Manisa'nın Soma ilçesindeki kömür madeninde 301 kişi yaşamını yitirmiştir. Onu takiben 28 Ekim tarihinde Karaman'ın Ermenek ilçesinde 18 kişi yaşamını yitirmiştir.

Tablo 16. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları (2014)

Faaliyet Grubu	Ölümlü İş Kazaları
Kömür ve Linyit Çıkarılması	335
Bina İnşaatı	260
Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı	172
TOPLAM	767
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	1626

2014 yılında Türkiye'de en çok ölümle sonuçlanan iş kazası kömür ve linyit çıkarılması faaliyet grubunda gerçekleşmiştir. Kömür ve linyit çıkarılması faaliyetlerinde meydana gelen iş kazaları sonucu 335 kişi yaşamını yitirmiştir. Bina inşaatları faaliyetlerinde meydana gelen iş kazalarında 260 kişi yaşamını yitirmiştir. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığında 172 kişi yaşamını yitirmiştir. 2014 yılında üç faaliyet grubunda toplamda 767 kişi yaşamını yitirmiştir. Türkiye'de aynı yıl yaşanan iş kazalarında 1626 kişi yaşamını yitirmiştir. Üç sektördeki ölüm sayısının, tüm faaliyet gruplarındaki ölüm sayısına oranı yaklaşık %47,2 oranındadır.

2014 yılında elem verici iki maden faciasının yaşanmamış olması varsayımı altında, 2012 yılın 2. yarısında yürürlüğe girmiş ancak 2014 yılında zorunlu hale getirilmiş iş güvenliği yasasının ölümlü iş kazalarında önleyici olduğundan bahsedilebilirdi. 2013 yılını baz yılı kabul ederseniz, 2014 yılında bina inşaatı faaliyet grubunda bir önceki yıla göre ölümlü iş kazalarında yaklaşık %12,2 azalış olduğu gözlenmektedir. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı faaliyet grubunda bir önceki yıla göre ölümlü iş kazalarında %6 azalış olduğu söylenebilir.

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2014 yılında ölümle sonuçlanan iş kazaları Tablo 17.'de verilmiştir. 2014 yılında Marmara Bölgesi'nde en çok ölümle sonuçlanan iş kazaları 243 ölümle sonuçlanmış iş kazasıyla İstanbul'da yaşanmıştır. Marmara Bölgesi'nde en az ölümle sonuçlanan iş kazası 5 ölümle sonuçlanmış iş kazasıyla Bilecik'te yaşanmıştır. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılında ölümle sonuçlanan iş kazası sayısı 424'dür. Türkiye'de 2014 yılında ölümle sonuçlanan iş

kazası sayısı 1626'dır. 2014 yılında Marmara Bölgesi'nde ölümlü sonuçlanan iş kazası sayısının, Türkiye'de yaşanan iş kazasına oranı yaklaşık %26,1'dir.

Tablo 17. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları (2014)

İller	Ölümlü İş Kazaları
Balıkesir	17
Bilecik	5
Bursa	47
Çanakkale	8
Edirne	4
İstanbul	243
Kırklareli	12
Kocaeli	45
Sakarya	15
Tekirdağ	20
Yalova	7
TOPLAM	424
TÜRKİYE	1626

Marmara Bölgesi'nde 2013 yılına göre ölümlü iş kazalarında düşüş olan iller şu şekildedir; Bilecik, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Sakarya ve Tekirdağ'dır. Bu illerde önceki yıla göre ölümlü sonuçlanmış iş kazalarında azalış olmuştur. 2013 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaların oranı %28,5 iken bu oran 2014 yılında %26,1 oranına gerilemiştir. 2014 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaları önceki yıla göre yaklaşık %9,6 artmıştır. Türkiye genelinde ise iş kazalarındaki ölüm sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık %19,6 artmıştır.

3.2.4. 2015 Yılı'nın Veri Analizi

Tablo 18. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı (2015)

İller	Aktif Sigortalı Sayısı(Kişi)
Balıkesir	175435
Bilecik	44237
Bursa	678180
Çanakkale	84353
Edirne	61686
İstanbul	4346505
Kırklareli	68433
Kocaeli	481154
Sakarya	184332
Tekirdağ	259855
Yalova	54271
TOPLAM	6438441
TÜRKİYE	14802222

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2015 yılında 5510 sayılı kanun kapsamında 4/1-a aktif sigortalı sayısı Tablo 18.'de verilmiştir. Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında en çok aktif sigortalı bulunan il, 4.346.505 kişiyle İstanbul ilindedir. Marmara Bölgesi'nde aynı yıl için 4/1-a kapsamında en az aktif sigortalı bulunan il, 44.237 kişiyle Bilecik ilindedir. Marmara Bölgesi'nde 2015 yılında 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 6.438.441 kişidir. Türkiye'de toplam 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı aynı dönem için 14.802.222 kişidir. Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında 2015 yılı aktif sigortalı sayısının, Türkiye'de 4/1-a kapsamında 2014 aktif sigortalı sayısına oranı yaklaşık %43,5'dir. Türkiye'de istihdam edilen 1000 kişiden 435'i Marmara Bölgesi'nde istihdam edilmiştir.

2014 yılını baz alacak olursak, 2015 yılı için Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında %6,9 artış olduğu görülecektir. Türkiye'de bir önceki döneme göre 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında yaklaşık %4 artış olmuştur. 2014 yılında Türkiye'de her 1000 çalışan 443'ü Marmara Bölgesi'nde istihdam edilirken, 2015 yılında bu sayı her 1000 çalışandan 435'e düşmüştür.

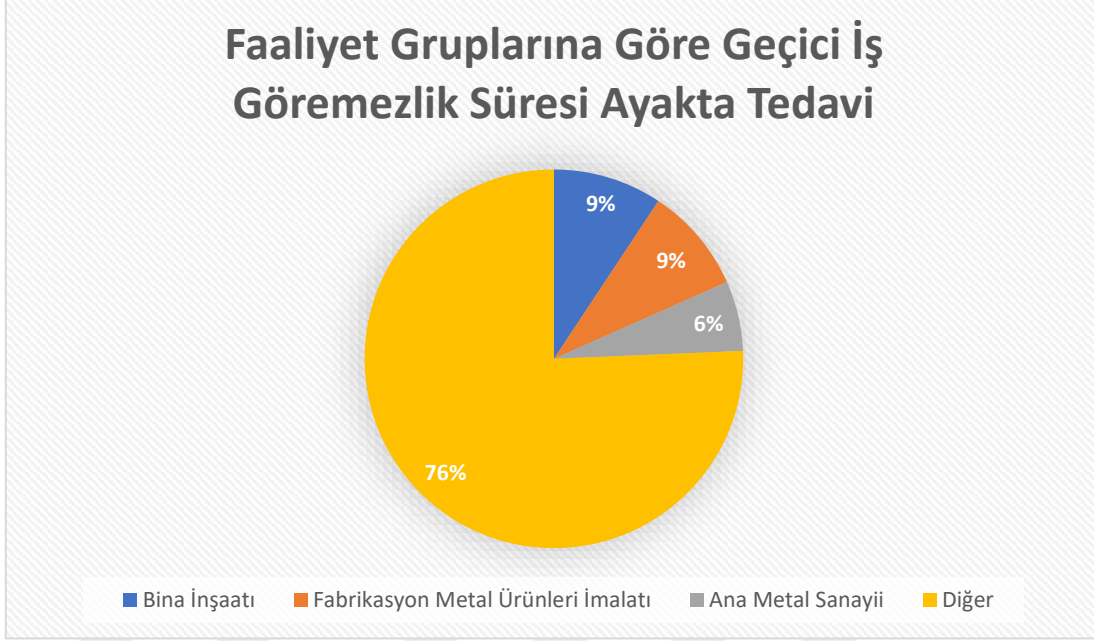
Tablo 19. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2015)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Ayakta) /Gün
Bina İnşaatı	268124
Fabrikasyon Metal Ürün İmalatı	260689
Ana Metal Sanayii	172289
TOPLAM	701102
GENEL TOPLAM	2879958

Türkiye'de SGK verilerine göre 2015 yılında iş kazalarında ayaktan tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kayıpları faaliyet gruplarına göre Tablo 19.'da verilmiştir. Grafik 7.'de gösterildiği gibi 2015 yılında Türkiye'de yaşanan iş kazalarında ayaktan tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı %9 oranında 268.124 gün kaybıyla bina inşaatı faaliyet grubunda, %9 oranında 260.289 gün kaybıyla fabrikasyon metal ürünleri faaliyet grubunda, %6 oranında 172.289 gün kaybıyla ana metal sanayii faaliyet gruplarında yaşanmıştır.

2015 yılında Türkiye'de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle iş göremezlik sonucu gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunda toplam 701.102 gün iş kaybı yaşanmıştır. Gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet oranlarına oranı %24'dür. 2015 yılında Türkiye'de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan her 100 günlük iş kaybirdan 24 günü bu üç faaliyet grubundan birinde yaşanmıştır.

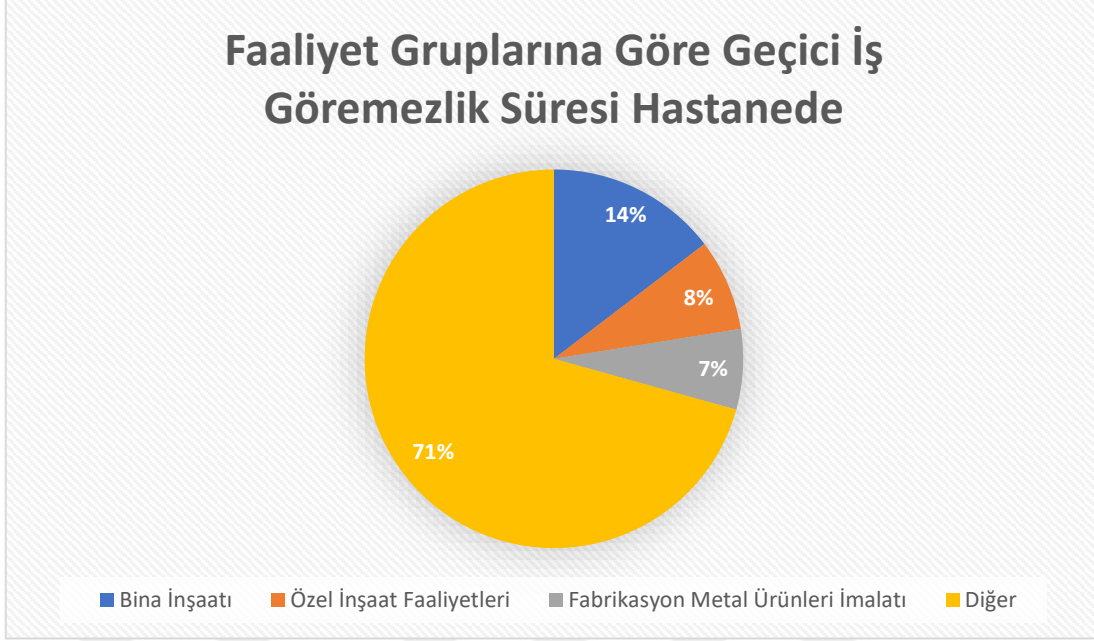

Grafik 7. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2015)

Türkiye’de SGK verilerine göre 2015 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybedilen gün sayısı faaliyet gruplarına göre Tablo 20.’de verilmiştir. 2015 yılında da iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezliğin gün kaybının en çok yaşandığı faaliyet grubu bina inşaatıdır. Bina inşaatlarında yaşanan gün kaybı sayısı 16.553 gündür. Özel inşaat faaliyetleri faaliyet grubunda 2015 yılında kaybolan gün sayısı 8.865 gündür. Fabrikasyon metal ürünleri imalatında geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 7.758 gündür. Toplamda bu üç sektörde iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 32.176 gündür.

Tablo 20. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede (2015)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Hastanede) /Gün
Bina İnşaatı	16553
Özel İnşaat Faaliyetleri	8865
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	7758
TOPLAM	32176
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	112112

Grafik 8. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2015)

Türkiye’de 2015 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kaybı sayısı 112.112 gündür. Yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde yaşanan gün kaybının oranları Grafik 8.’de verilmiştir. %14 oranın bina inşaatında, %8 oranında özel inşaat faaliyetlerinde, %7 oranında ise fabrikasyon metal ürünleri imalatında gerçekleşmektedir. Bu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet gruplarına oranı ise %29’dur.

Türkiye’de 2015 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş görmezlik gün sayısı en çok gün kaybedilen bina inşaatı sektöründe bir önceki yıla oranla yaklaşık %63,1 oranında artış gerçekleşmiştir. Türkiye’de tüm faaliyet gruplarındaki gün kaybının bir önceki yıla oranla yaklaşık %53,2 arttığı gözlemlenmektedir.

2015 yılında SGK verilerine göre Marmara Bölgesi’nde iş kazası sonucu ayakta ve hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı Tablo 21.’de verilmiştir. Marmara Bölgesi’nde 2015 yılında ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün kaybı toplamı 1.266.609 gündür. 2014 yılındaki verileri baz alacak olursak, Marmara Bölgesi’nde bir önceki yıla göre ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün sayısında yaklaşık %44,9 artış olduğu söylenebilir. Türkiye’de 2015 yılında yaşanan iş kazalarında ayaktan tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu her 1000 günlük kaybın 441 günü Marmara Bölgesi’nde yaşanmıştır. Türkiye’de ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikte bir önceki seneye göre yaklaşık %44,2 artış olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 21. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede (2015)

İller	Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta(Gün)	Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede(Gün)
Balıkesir	34251	1684
Bilecik	27827	2456
Bursa	204464	6425
Çanakkale	15561	888
Edirne	7093	485
İstanbul	612559	22828
Kırklareli	16627	756
Kocaeli	223737	5330
Sakarya	39915	1402
Tekirdağ	72547	2351
Yalova	12028	553
TOPLAM	1266609	45158
TÜRKİYE	2874244	117826

2015 yılında Marmara Bölgesi'nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en çok gün kaybedilen il, 22.828 günle İstanbul'dur. Aynı dönemde Marmara Bölgesi'nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybedilen il, 485 günle Edirne ilidir.

Marmara Bölgesi'nde 2015 yılında hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısı 45.158 gündür. Marmara Bölgesi'nde 2014 yılı baz yılı alınacak olursa, 2015 yılında iş kazası sonucu hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybında yaklaşık %71,8 artış olduğu gözlemlenmektedir. 2015 yılında Marmara Bölgesi'nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün sayısının, Türkiye'de aynı dönemde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısına oranı yaklaşık %38,3 oranındadır. Türkiye'de hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün kaybı sayısının, bir önceki yıl baz yılı kabul edilmesiyle 2015 yılında yaklaşık %61 artış olduğu söylenebilir.

Tablo 22. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları (2015)

Faaliyet Grubu	Ölümlü İş Kazaları
Bina İnşaatı	239
Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı	162
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	124
TOPLAM	525
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	1252

2015 yılında SGK verilerine göre Türkiye'de ölümlü sonuçlanmış iş kazaları en çok ölümlü sonuçlanan üç faaliyet grubu Tablo 22.'de verilmiştir. 2015 yılında

Türkiye’de en çok ölümlle sonuçlanan iş kazası bina inşaatı faaliyet grubunda gerçekleşmiştir. Bina inşaatı faaliyetlerinde meydana gelen iş kazaları sonucu 239 kişi yaşamını yitirmiştir. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı faaliyetlerinde meydana gelen iş kazalarında 162 kişi yaşamını yitirmiştir. Bina dışı yapıların inşaatında yaşanan iş kazalarında 124 kişi yaşamını yitirmiştir. 2015 yılında üç faaliyet grubunda gerçekleşen iş kazalarında toplamda 525 kişi yaşamını yitirmiştir. Türkiye’de aynı yıl yaşanan iş kazalarında 1252 kişi yaşamını yitirmiştir. Üç sektördeki iş kazası sonucu ölüm sayısının, tüm faaliyet gruplarındaki iş kazası sonucu ölüm sayısına oranı yaklaşık %41,9 oranındadır.

2015 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarındaki ölüm sayısı, 2014 yılındaki iş kazalarındaki ölüm sayısına göre %23 oranında azalmıştır. Bina inşaatlarında iş kazası sonucu ölüm sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık %8,1 oranında azalmıştır. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığında, 2015 yılında yaşanan iş kazaları sonucu ölüm bir önceki yıla göre %5,8 oranında azalmıştır. 2014 yılında iş kazası sonucu ölümün en çok yaşandığı üç faaliyet grubunun, tüm faaliyet gruplarına oranı %47,2 oranındayken 2015 yılında bu oran %41,9 seviyesine gerilemiştir.

Tablo 23. Marmara Bölgesi’ndeki Ölümlü İş Kazaları (2015)

İller	Ölümlü İş Kazaları
Balıkesir	19
Bilecik	5
Bursa	61
Çanakkale	7
Edirne	6
İstanbul	241
Kırklareli	6
Kocaeli	41
Sakarya	6
Tekirdağ	18
Yalova	3
TOPLAM	407
TÜRKİYE	1252

Marmara Bölgesi’nde SGK verilerine göre 2015 yılında ölümlle sonuçlanan iş kazaları Tablo 23.’de verilmiştir. 2015 yılında Marmara Bölgesi’nde en çok ölümlle sonuçlanan iş kazaları 241 ölümlle sonuçlanmış iş kazasıyla İstanbul’da yaşanmıştır. Marmara Bölgesi’nde en az ölümlle sonuçlanan iş kazası 3 ölümlle sonuçlanmış iş kazasıyla Yalova’da yaşanmıştır. Marmara Bölgesi’nde 2015 yılında ölümlle sonuçlanan iş kazası sayısı 407’dir. Türkiye’de 2015 yılında ölümlle sonuçlanan iş kazası sayısı 1252’dir. 2015 yılında Marmara Bölgesi’nde ölümlle sonuçlanan iş kazası sayısının, Türkiye’de yaşanan iş kazasına oranı yaklaşık %32,5’dir.

Marmara Bölgesi’nde 2014 yılına göre ölümlü iş kazalarında düşüş olan iller şu şekildedir; Çanakkale, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova’dır. Bu illerde önceki yıla göre ölümlle sonuçlanmış iş kazalarında azalış

olmuştur. 2014 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaların Türkiye'deki ölümlü iş kazalarına oranı %26,1 iken, bu oran 2015 yılında %32,5 oranına yükselmiştir. 2015 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaları önceki yıla göre yaklaşık %4 azalmıştır. Türkiye genelinde ise iş kazalarındaki ölüm sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık %23 oranında azalmıştır.

3.2.5. 2016 Yılı'nın Veri Analizi

Marmara Bölgesi'nde 2016 yılına ait 5510 sayılı kanunun 4/1-a kapsamında sayılan çalışan sayısı Tablo 24.'de verilmiştir. Marmara Bölgesi'nde 2016 yılında SGK verilerine göre 4/1-a kapsamında sigortalı çalışan sayısı 6.583.164 kişidir. Marmara Bölgesi'nde en çok çalışan sayısı İstanbul ilindedir. İstanbul'da 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 4.338.622 kişidir. Marmara Bölgesi'nde en az çalışan sayısı Bilecik ilindedir. Bilecik'te 4/1-a kapsamında çalışan sayısı 46.555 kişidir. Türkiye'de 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısı 15.355.158 kişidir. Marmara Bölgesi'nin, Türkiye'ye 4/1-a kapsamında aktif sigortalı çalışan oranı 0,429'dur. Türkiye'de çalışan her 1000 kişiden 429'u Marmara Bölgesi'nde çalışmaktadır.

Tablo 24. Marmara Bölgesinde 5510 Sayılı Kanun 4/1-a Aktif Sigortalı Sayısı (2016)

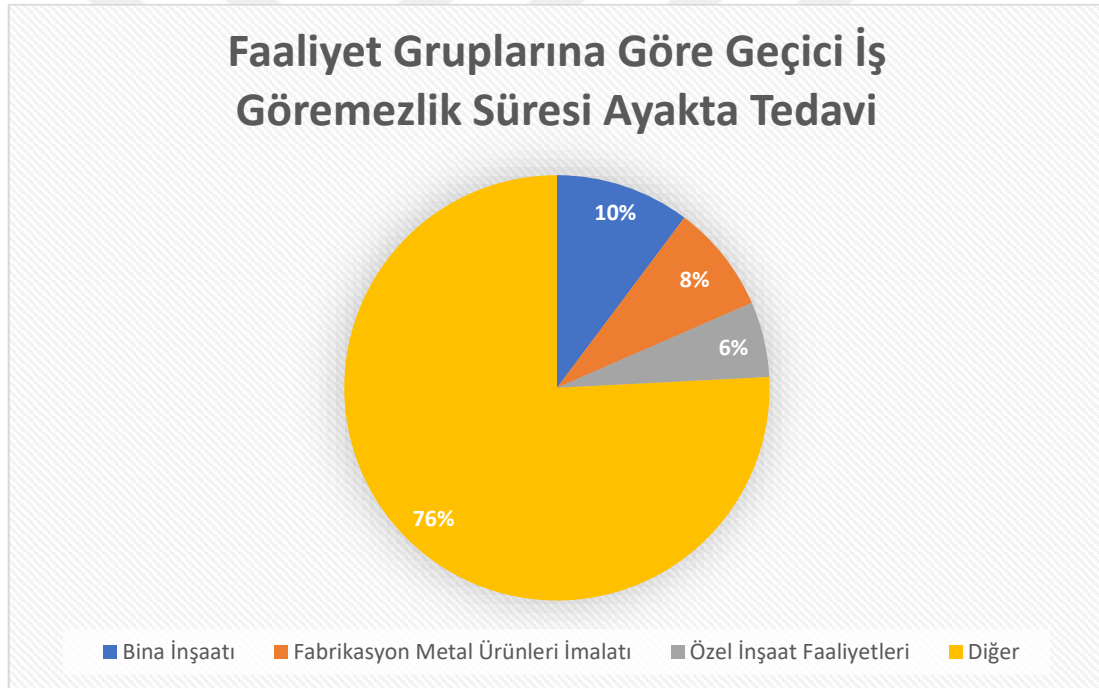
İller	Aktif Sigortalı Sayısı(Kişi)
Balıkesir	191308
Bilecik	46555
Bursa	732829
Çanakkale	91415
Edirne	62216
İstanbul	4338622
Kırklareli	70666
Kocaeli	517193
Sakarya	205189
Tekirdağ	270603
Yalova	56838
TOPLAM	6583164
TÜRKİYE	15355158

2015 yılı aktif sigortalı çalışan sayısına göre, 2016 yılı için Marmara Bölgesi'nde 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında yaklaşık %2,2 artış olduğu söylenebilir. Türkiye'de bir önceki döneme göre 4/1-a kapsamında aktif sigortalı sayısında %3,7 artış olmuştur. Türkiye'de 2015 yılı için 4/1-a kapsamında aktif sigortalı artışının Marmara Bölgesi'ndeki artışa göre daha fazla olmuştur. 2015 yılında Türkiye'de her 1000 çalışan 435'i Marmara Bölgesi'ndeyken, 2016 yılında bu sayı her 1000 çalışandan 429'a düşmüştür.

Tablo 25. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2016)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Ayakta) /Gün
Bina İnşaatı	341356
Fabrikasyon Metal Ürün İmalatı	274344
Özel İnşaat Faaliyetleri	191072
TOPLAM	806772
GENEL TOPLAM	3335437

Türkiye’de SGK verilerine göre 2016 yılında iş kazalarında ayaktan tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kayıpları faaliyet gruplarına göre Tablo 25.’de verilmiştir. Grafik 9.’da gösterildiği gibi 2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayaktan tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı %10 oranında 341.356 gün kaybıyla bina inşaatı faaliyet grubunda, %8 oranında 274.344 gün kaybıyla fabrikasyon metal ürünleri faaliyet grubunda, %6 oranında 172.289 gün kaybıyla özel inşaat faaliyetleri faaliyet gruplarında yaşanmıştır.

Grafik 9. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta Tedavi (2016)

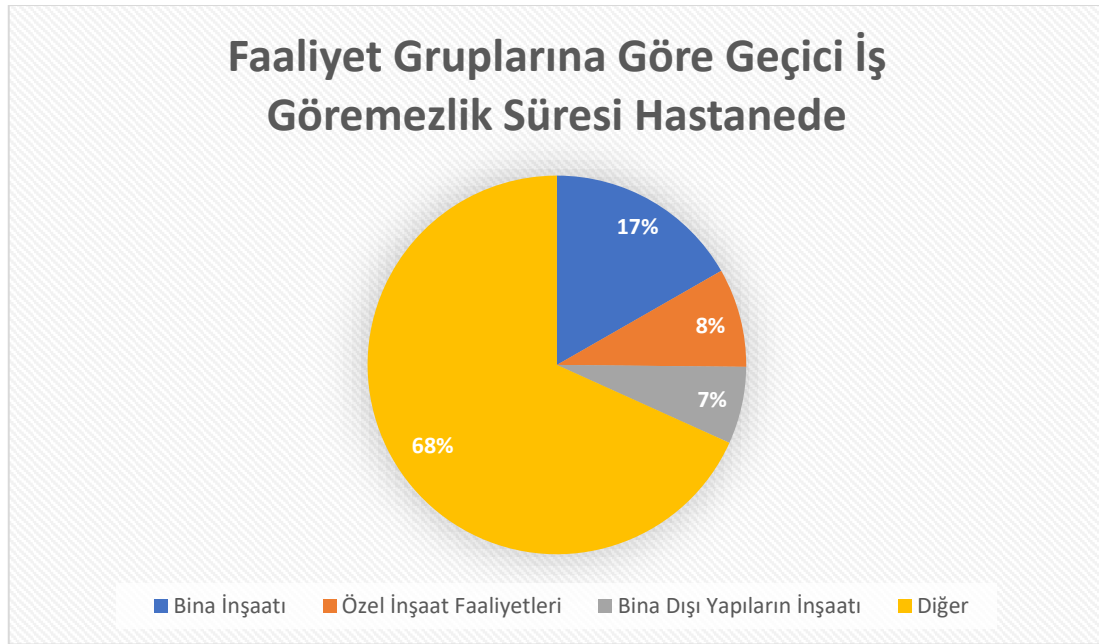
2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle iş göremezlik sonucu gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunda toplam 806.772 gün iş kaybı yaşanmıştır. Gün kaybının en yüksek olduğu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet oranlarına oranı %24’dür. 2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlikle sonuçlanan her 100 günlük iş kaybindan 24 günü bu üç faaliyet grubundan birinde yaşanmaktadır.

2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 3.335.437 gündür. 2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 2015 yılına göre yaklaşık %64,7 oranında artmıştır. 2016 yılında bina inşaatlarında yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı bir önceki yıla göre yaklaşık %27,3 oranında artmıştır. 2016 yılında fabrikasyon metal ürünleri imalatında yaşanan iş kazalarında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı bir önceki yıla göre yaklaşık %5,2 oranında artmıştır.

Tablo 26. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede (2016)

Faaliyet Grubu	Geçici İş Göremezlik Süresi(Hastanede) /Gün
Bina İnşaatı	19787
Özel İnşaat Faaliyetleri	9984
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	7791
TOPLAM	37562
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	118295

Türkiye’de SGK verilerine göre 2016 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu kaybedilen gün sayısı faaliyet gruplarına göre Tablo 26.’da verilmiştir. 2016 yılında da iş kazalarında hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezliğin gün kaybının en çok yaşandığı faaliyet grubu bina inşaatıdır. Bina inşaatlarında yaşanan gün kaybı sayısı 19.787 gündür. Özel inşaat faaliyetleri faaliyet grubunda 2016 yılında kaybolan gün sayısı 9.984 gündür. Bina dışı yapıların inşaatında yaşanan iş kazaları sonucu geçici iş göremezlik sonucu kaybolan gün sayısı 7.791 gündür. Toplamda bu üç sektörde iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu gün kaybı 37.562 gündür.

Grafik 10. Faaliyet Gruplarına Göre Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede Tedavi (2016)

Türkiye’de 2016 yılında yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu yaşanan gün kaybı sayısı 118.295 gündür. Yaşanan iş kazalarında hastanede yatarak tedavilerde yaşanan gün kaybının oranları Grafik 10.’da verilmiştir. %17 oranın bina inşaatında, %8 oranında özel inşaat faaliyetlerinde, %7 oranında ise bina dışı yapıların inşaatı faaliyetlerinde gerçekleşmiştir. Bu üç faaliyet grubunun tüm faaliyet gruplarına oranı ise %32’dir.

Tablo 27. Marmara Bölgesi İllerinde Geçici İş Göremezlik Süreleri Ayakta/Hastanede (2016)

İller	Geçici İş Göremezlik Süresi Ayakta(Gün)	Geçici İş Göremezlik Süresi Hastanede(Gün)
Balıkesir	37816	1753
Bilecik	29342	741
Bursa	231116	4617
Çanakkale	16848	614
Edirne	6687	544
İstanbul	699331	18785
Kırklareli	20518	641
Kocaeli	268593	5582
Sakarya	55833	1699
Tekirdağ	95333	2155
Yalova	14852	458
TOPLAM	1476269	37589
TÜRKİYE	3335407	118295

Marmara Bölgesi’nde 2016 yılında ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün kaybı toplamı 1.476.269 gündür (Tablo 27). Marmara Bölgesi’nde 2016 yılında ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün sayısının, bir önceki yıla göre iş kazalarında yaşanan ayakta tedaviyle geçici iş göremezlik gün sayısında yaklaşık %16,6 artış olduğu söylenebilir. Türkiye’de 2016 yılında yaşanan iş kazalarında ayaktan tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu her 1000 günlük kaybın 443 günü Marmara Bölgesi’nde yaşanmıştır. 2016 yılında Türkiye’de ayakta tedavilerde geçici iş göremezlikte bir önceki seneye göre yaklaşık %16 oranında artış olduğu gözlemlenmektedir.

2016 yılında Marmara Bölgesi’nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en çok gün kaybedilen il, 18.785 günle İstanbul’dur. Aynı dönemde Marmara Bölgesi’nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlik sonucu en az gün kaybedilen il, 458 günle Yalova ilidir.

Marmara Bölgesi’nde 2016 yılında hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısı 37.589 gündür. Marmara Bölgesi’nde 2015 yılı baz yılı alınacak olursa, 2016 yılında iş kazası sonucu hastanede yatarak tedaviyle geçici iş göremezlik sonucu gün kaybında yaklaşık %16,8 oranında azalış olduğu gözlemlenmektedir. 2016 yılında Marmara Bölgesi’nde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanmış iş kazalarının gün sayısının,

Türkiye’de aynı dönemde hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün sayısına oranı yaklaşık %31,8 oranındadır. Türkiye’de hastanede tedavilerde geçici iş göremezlikle sonuçlanan iş kazalarının gün kaybı sayısının, bir önceki yıl baz yılı kabul edilmesiyle 2016 yılında yaklaşık %0,4 artış olduğu söylenebilir.

Tablo 28. Faaliyet Gruplarına Göre Ölümlü İş Kazaları (2016)

Faaliyet Grubu	Ölümlü İş Kazaları
Bina İnşaatı	239
Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı	179
Bina Dışı Yapıların İnşaatı	130
TOPLAM	548
FAALİYET GRUPLARI TOPLAM	1405

2015 yılında SGK verilerine göre Türkiye’de ölümlü sonuçlanmış iş kazaları en çok ölümlü sonuçlanan üç faaliyet grubu Tablo 28.’de verilmiştir. 2016 yılında Türkiye’de en çok ölümlü sonuçlanan iş kazası bina inşaatı faaliyet grubunda gerçekleşmiştir. Bina inşaatı faaliyetlerinde meydana gelen iş kazaları sonucu 239 kişi yaşamını yitirmiştir. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı faaliyetlerinde meydana gelen iş kazalarında 179 kişi yaşamını yitirmiştir. Bina dışı yapıların inşaatında yaşanan iş kazalarında 130 kişi yaşamını yitirmiştir. 2015 yılında üç faaliyet grubunda gerçekleşen iş kazalarında toplamda 548 kişi yaşamını yitirmiştir. Türkiye’de aynı yıl yaşanan iş kazalarında 1405 kişi yaşamını yitirmiştir. Üç sektördeki iş kazası sonucu ölüm sayısının, tüm faaliyet gruplarındaki iş kazası sonucu ölüm sayısına oranı yaklaşık %39 oranındadır.

2016 yılında Türkiye’de yaşanan iş kazalarındaki ölüm sayısı, 2015 yılındaki iş kazalarındaki ölüm sayısına göre %12,2 oranında artmıştır. Bina inşaatlarında iş kazası sonucu ölüm sayısı bir önceki yıla göre değişmemiş aynı kalmıştır. Kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığında, 2016 yılında yaşanan iş kazaları sonucu ölüm bir önceki yıla göre %10,5 oranında artmıştır. 2015 yılında iş kazası sonucu ölümün en çok yaşandığı üç faaliyet grubunun, tüm faaliyet gruplarına oranı %41,9 oranındayken 2016 yılında bu oran %39 seviyesine gerilemiştir.

Tablo 29. Marmara Bölgesi'ndeki Ölümlü İş Kazaları (2016)

İller	Ölümlü İş Kazaları
Balıkesir	12
Bilecik	5
Bursa	66
Çanakkale	11
Edirne	5
İstanbul	317
Kırklareli	3
Kocaeli	39
Sakarya	18
Tekirdağ	24
Yalova	6
TOPLAM	506
TÜRKİYE	1405

Marmara Bölgesi'nde SGK verilerine göre 2016 yılında ölümlü sonuçlanan iş kazaları Tablo 29.'da verilmiştir. 2016 yılında Marmara Bölgesi'nde en çok ölümlü sonuçlanan iş kazaları 317 ölümlü sonuçlanmış iş kazasıyla İstanbul'da yaşanmıştır. Marmara Bölgesi'nde en az ölümlü sonuçlanan iş kazası 3 ölümlü sonuçlanmış iş kazasıyla Kırklareli'nde yaşanmıştır. Marmara Bölgesi'nde 2016 yılında ölümlü sonuçlanan iş kazası sayısı 506'dır. Türkiye'de 2016 yılında ölümlü sonuçlanan iş kazası sayısı 1405'dir. 2016 yılında Marmara Bölgesi'nde ölümlü sonuçlanan iş kazası sayısının, Türkiye'de yaşanan iş kazasına oranı yaklaşık %36'dır.

2015 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaların, Türkiye'deki ölümlü iş kazalarına oranı %32,5 iken, bu oran 2016 yılında %36 oranına yükselmiştir. 2015 yılında Marmara Bölgesi'ndeki ölümlü iş kazaları önceki yıla göre yaklaşık %24,3 artmıştır. Türkiye genelinde ise iş kazalarındaki ölüm sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık %12,2 oranında artış göstermiştir.

3.3. ANKET ÇALIŞMASI

Marmara Bölgesi'nde aktif görev yapmakta olan iş güvenliği uzmanlarına Google Formlar aracılığıyla 7 soruluk anket çalışması yapılmıştır. Toplamda 163 iş güvenliği uzmanının verdiği cevaplar tablolar ve grafikler aracılığıyla yorumlanarak bu başlık altında verilmiştir.

Tablo 30. Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlık verileri

Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlığı yapıyor musunuz?	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	163	100
Hayır	0	0
Toplam	163	100

Anket sonuçlarına göre soruyu cevaplandıran kişilerin tamamı Marmara Bölgesi'ndeki illerden birinde iş güvenliği uzmanı olarak görev yapmaktadır. Anket verilen cevaplar Tablo 30.'da ve Grafik 11.'de verilmiştir. Ankete katılan 163 kişi de Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanı mesleğini ifa etmektedir.

Yürütülen çalışma Marmara Bölgesi'ne yönelik olduğundan, Marmara Bölgesi'nde görev yürütmekte olan iş güvenliği uzmanlarına sorular yöneltmesi daha sağlıklı veriler doğuracaktır.

Grafik 11. Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlık verileri

Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanı olarak görev yapan kişilerin anket sorusuna verdiği cevaba göre uzmanların %30'u iş kazalarını önlemede kendini yeterli görmektedir. %36 oranında iş güvenliği uzmanı da kendini kısmen yeterli görmektedir. %34 oranında iş güvenliği uzmanı kendini iş kazalarını önlemede yeterli görmemektedir. Anket sorusuna verilen cevapların oranı Grafik 12.'de verilmiştir. İş kazalarını önlemede yeterlilik verileri Tablo 31.'de verilmiştir. İş kazalarını önlemede kendini kısmen veya yetersiz gören iş güvenliği uzmanlarına yönelik, uzmanların yetersizliklerin sebebini öğrenmek amacıyla bir test sorusu daha sorulacaktır.

Tablo 31. İş Kazalarını Önlemede Yeterlilik Verileri

İş Kazasını Önlemede Yeterlilik	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	49	30
Kısmen	58	36
Hayır	56	34
Toplam	163	100

Grafik 12. İş kazalarını önlemede yeterlilik verileri

Anketin bu sorusunu “İş kazalarını önlemede kendinizi yeterli görüyor musunuz?” sorusuna kısmen ve hayır diyen iş güvenliği uzmanları cevaplamıştır. Anket sonucuna göre Grafik 13.de gösterildiği gibi %78 oranında yapısal sebeplerden dolayı, %22 oranında işini sevmemeden dolayı, iş güvenliği uzmanları kendilerini iş kazalarını önlemede yetersiz görmektedir. İş güvenliği uzmanlarının verdikleri cevap verileri Tablo 32. de verilmiştir.

Tablo 32. İş güvenliği uzmanlığı konusunda yetersizlik sebepleri verileri

İş güvenliği uzmanlığında yetersizlik sebepleri	Kişi	Yüzde
Yapısal Bozukluklar	89	78
İşini Sevmeme	25	22
Toplam	114	100

Yapısal bozukluklar; 6331 sayılı kanunu eksik ve yetersiz görme, ÇSGB bürokratik sebeplerden dolayı hantal işleyişe sahip olması, işverenlerin daha fazla masraf getireceği nedeniyle iş güvenliği hizmetlerinden kaçınması, mesleki yeterlilik uzmanlaşmasına yeterince önem verilmemesi şeklinde sıralanabilir. İş güvenliği uzmanlarının işini sevmeme gibi cevap vermesinin nedeni, herhangi bir iş kazasında hukuken sorumlu tutulacaklarından kaynaklanmaktadır.

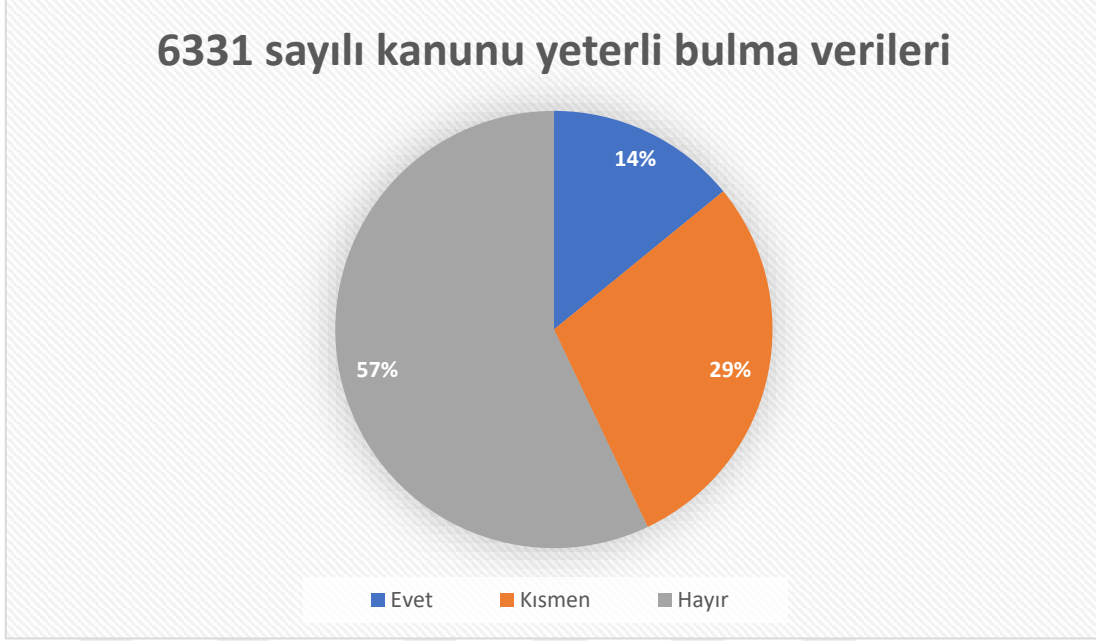
Grafik 13. İş güvenliği uzmanlığı konusunda yetersizlik sebepleri

Marmara Bölgesi'nde aktif olarak iş güvenliği uzmanlığı görevini yürüten kişilere 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nu yeterli bulup bulmadıklarıyla ilgili veriler Tablo 33.'de verilmiştir. Grafik 14.'de sonuçlarının oransal dağılımı yapılmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nu soruları cevaplamış olan 163 iş güvenliği uzmanından 23'ü yeterli bulmaktadır. 47 iş güvenliği uzmanı da kısmen yeterli bulmaktadır. 93 iş güvenliği uzmanı da 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu eksik ve yetersiz bulmaktadır.

Tablo 33. 6331 sayılı kanunu yeterli bulma verileri

6331 Kanunu Yeterli Bulma	Kişi	Yüzde
Evet	23	14
Kısmen	47	29
Hayır	93	57
Toplam	163	100

Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlarının cevaplandığı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'yla ilgili olarak %14 oranında kanunu yeterli bulma, %29 oranında kanunu kısmen yeterli bulma, %57 oranında da kanunun eksik ve yetersiz bulma sonucu çıkmıştır. İş güvenliği uzmanlığında aktif görev almakta olan meslek uzmanlarının isteği doğrultusunda 6331 sayılı İş Güvenliği Kanunu'nun yapılandırılması ve güncellenmesi iş kazalarında iyileşme olarak sonuçlanabilir.

Grafik 14. 6331 sayılı kanunu yeterli bulma analizi

Marmara Bölgesi'nde aktif olarak görev yürütmekte olan iş güvenliği uzmanlarının OSGB ile fikirleri Tablo 34.'de verilmiştir. 67 iş güvenliği uzmanı OSGB hakkında faydalı sektörde olması yönünde cevap verirken, 7 iş güvenliği uzmanı bu konu hakkında fikir beyan etmekten kaçınmıştır, 89 iş güvenliği uzmanı da faydasız gördüğü yönünde cevap vermiştir.

Tablo 34. OSGB hakkında düşünce verileri

OSGB hakkında düşünceler	Kişi	Yüzde
Faydalı	67	41
Fikrim yok	7	4
Faydasız	89	55
Toplam	163	100

Grafik 15.'de iş güvenliği uzmanlarının OSGB ile ilgili verdikleri cevapların sonuçları oransal olarak gösterilmiştir. 163 kişinin verdiği sonuçlara göre, %41 oranında iş güvenliği uzmanı OSGB faydalı, %4 oranında iş güvenliği uzmanı fikrim yok, %55 oranında iş güvenliği uzmanı da faydasız gördüğü yönünde soruyu cevaplandırmıştır.

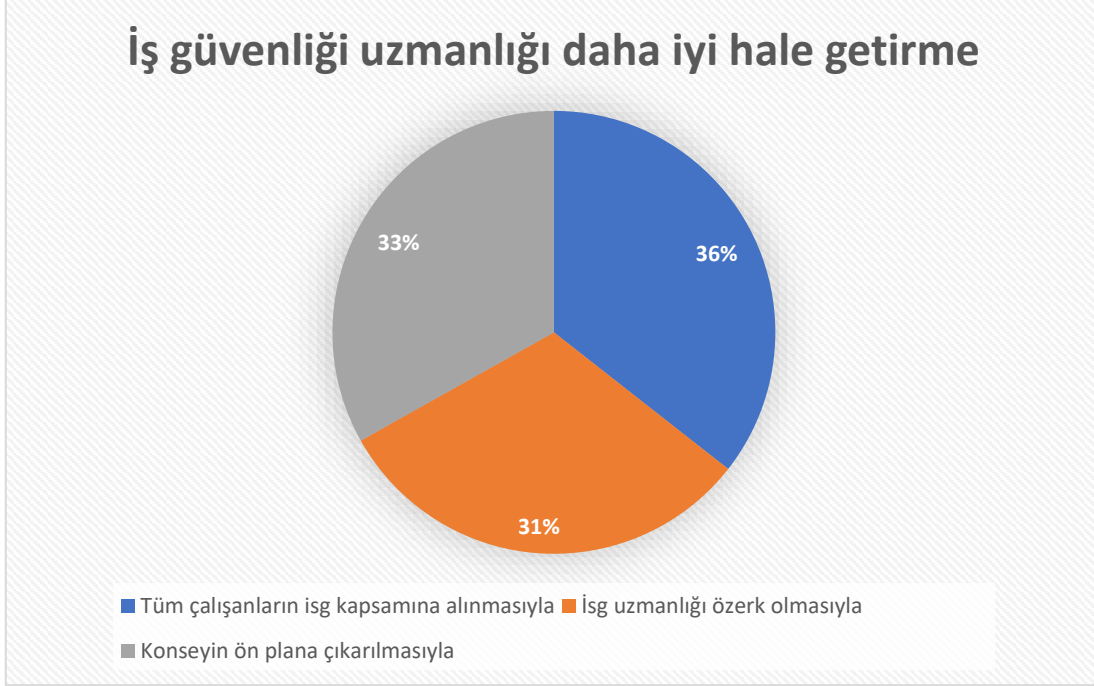
Grafik 15. OSGB hakkında düşünce verileri

Marmara Bölgesi'nde görev yürütmekte olan iş güvenliği uzmanlarına iş güvenliği uzmanlığı daha iyi hale nasıl getirileceği ile ilgili soruya verilen cevaplar Tablo 35.'de verilmiştir. 163 iş güvenliği uzmanının verdiği cevaplar, 58 kişinin tüm çalışanların iş güvenliği kapsamına alınması, 51 kişinin iş güvenliği uzmanlığının özerk olması, 54 kişinin konseyin ön plana çıkarılması şeklindedir. İş güvenliği uzmanlarının seçenklere verdikleri cevaplar birbirine çok yakındır. En fazla verilen cevap, tüm çalışanları iş güvenliği kapsamına almak olmuştur.

Tablo 35. İş güvenliği uzmanlığını iyileştirme verileri

İş güvenliği uzmanlığını daha iyi hale getirme	Kişi	Yüzde
Tüm çalışanları isg kapsamına almak	58	36
İş güvenliği uzmanlığının özerk olmasıyla	51	31
Konseyin ön plana çıkarılmasıyla	54	33
Toplam	163	100

Marmara Bölgesi'nde görev yapan iş güvenliği uzmanlarının iş güvenliği uzmanlığını daha iyi hale getirme sorusuna verdiği cevaplar oransal olarak Grafik 16.'da verilmiştir. %36 oranında tüm çalışanları iş güvenliği kapsamına alınması, %31 oranında iş güvenliği uzmanlığının özerk yapıya kavuşturulması, %33 oranında konseyin ön plana çıkarılmasıyla cevapları verilmiştir. 163 iş güvenliği uzmanının verdiği sonuçlar birbirine çok yakındır ancak, %36 oranında tüm çalışanların iş güvenliği kapsamına alınması verilen cevaplara göre iyileştirme açısından ilk öncelik olmalıdır.

Grafik 16. İş güvenliği uzmanlığını iyileştirme verileri

Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlığı yapan kişilerin cevaplandığı iş kazalarının önlenmesi veya azaltılması sorusunun verileri Tablo 36.'da verilmiştir. 48 kişi konseyin ön plana çıkarak yani hukuki düzenlemelerin konsey tarafından yapılmasıyla iş kazalarının önlenip azaltılabileceği yönünde, 58 kişi uzmanlık belgelerinin kiralanmasının önlenmesiyle iş kazalarının önlenip azaltılacağı yönünde, 57 kişi de mesleki yeterliliklerin artırılmasıyla iş kazalarının önlenip azaltılacağı yönünde cevaplar vermiştir.

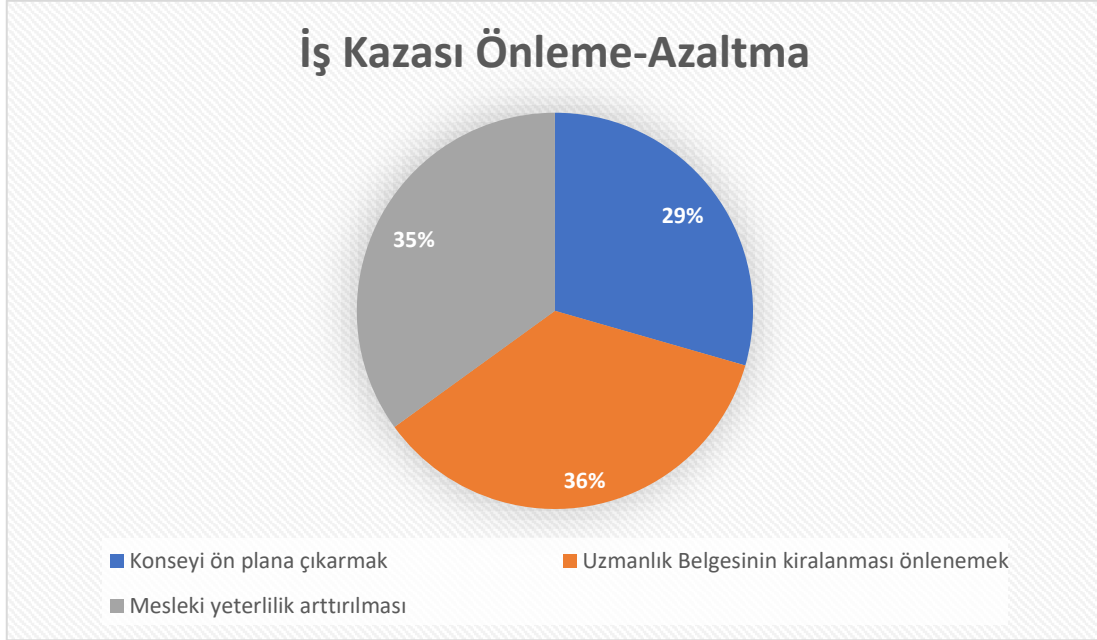
Tablo 36. İş kazaları önleme-azaltma verileri

İş Kazası Önleme-Azaltma	Kişi	Yüzde
Konseyi ön plana çıkarmak	48	29
Uzmanlık belgesinin kiralanmasını önlemek	58	36
Mesleki yeterlilik artırılması	57	35
Toplam	163	100

Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanlığı yapan kişilerin iş kazalarının önlenmesi veya azaltılması sorusuna verdiği cevaplar oransal olarak Grafik 17.'de verilmiştir. %29 oranında konseyin ön plana çıkarılmasıyla, %36 oranında uzmanlık belgesinin kiralanmasının önlenmesiyle, %35 oranında mesleki yeterlilik artırılmasıyla iş kazalarının önlenip ya da azaltılabileceği yönünde cevaplar verilmiştir. İş güvenliği uzmanlarının verdiği cevaba göre, uzmanlık belgesinin

kiralanmasını önlemek ve mesleki yeterliliklerin artırılması iş kazalarının önlenmesinde veya azaltılmasında ilk öncelik olmalıdır.

Grafik 17. İş kazalarını önleme-azaltma verileri

SONUÇ

2012 yılında çıkarılmış olan İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ancak 2014 yılında zorunlu hale getirilmiştir. 2015 yılında ölümlü iş kazalarında çalışan sayısı artmasına rağmen önceki yıla göre azalma görülmüştür. İş kazalarında geçici iş göremezlik sonucu gün kayıpları toplamı 3,5 milyon günleri bulmuştur. 2016 yılında geçici iş göremezlik sonucu gün kayıplarını asgari ücretten hesap edecek olursak, yaklaşık 151,67 milyon Türk Lirası civarı kayıptan bahsetmek mümkündür.

2016 yılında 50 kişiden az çalışanı olan işyerlerinde iş kazası sayısının, tüm iş kazası geçiren sigortalı sayısına oranı yaklaşık %30,6 oranındadır. Aynı yılda 50 kişiden az çalışanı olan işyerlerinde iş kazası sonucu ölüm sayısının, 2016 yılındaki ölüm sayısına oranı yaklaşık %60,9 oranındadır. 50 çalışandan az işçi istihdam eden işyerlerinde bu kadar ciddi iş kazaları yaşanırken, 50 çalışandan az işçi istihdam eden işyerlerine 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulanmasının 2020 yılına ertelenmiş olması iş kazalarının artmasına neden olacaktır.

Türkiye’de ve Marmara Bölgesi’nde 2012-2016 yılları arasında iş kazaları sonucu gerek geçici iş göremezlikle sonucu gün kaybında gerek ise ölüm sayılarında zaman zaman iyileşmenin yanında genel olarak artış gözlenmiştir. Bu durum iş güvenliğine taraf olan devletin, işverenin, işçinin, iş güvenliği uzmanı ve OSGB kusurlarından kaynaklanmaktadır. Devletin iş kazalarındaki kusuru, öncelikle kamu kurumlarında ve 50 kişiden az işçi çalıştıran işyerlerinde iş güvenliği hükümlerinin uygulanmasını ertelemek, yürürlükte olan kanunların denetlenmesini yeterince yapmamak şeklinde sıralanabilir. İşverenin iş kazalarındaki kusuru, iş güvenliği uygulamalarının daha fazla maliyet getireceğinden dolayı iş güvenliği uygulamalarından kaçınmak, iş güvenliği uygulamalarının kısa vadede zaman kaybıyla sonuçlanacağı düşüncesiyle iş güvenliği uygulamasını dikkate almamaktır. İşçinin iş kazasındaki kusuru, işverenin verdiği iş yükünü yerine getirmek için acele etmesi, iş kazasının iş güvenliği uygulaması olmasa da başına gelmeyeceğinden kaynaklanmaktadır. İş güvenliği uzmanının iş kazalarındaki kusuru, devlet, işveren ve işçi arasında kalmasından kaynaklanmaktadır denilebilir. Herhangi bir iş kazasında devlet nezdinde günah keçisi ilan edileceğinden dolayı işçilere yeterli önlemlerin alınması yönünde talimatlar verir ancak işçi de iş yükünü yerine getirememek işin aksayışına engel olmamak için ve bana bir şey olmaz mantığıyla iş güvenliği uygulamalarından kaçınır. Bu söz konusu durumda da iş kazası kaçınılmazdır. OSGB’nin iş kazasındaki kusuru, her işletme gibi OSGB’ler de kâr amacı gütmektedir. Bu kar gütmeye güdüsü, birtakım maliyetlerin göz ardı edilmesine neden olacaktır.

Yapılan anket sonucu ve veriler doğrultusunda; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi tarafından revize edilmelidir. Konseyde iş sağlığı ve güvenliği konusunda faaliyet gösteren daha fazla kurum veya kuruluş yer almalıdır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları tüm çalışanlara uygulanmalıdır. İş kazalarının azaltılmasında mesleki yeterlilik kursları artırılmalı, çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine uygulamalarına ait ihtiyaçları karşılanmalıdır.

İş güvenliği uzmanlarına tehlike sınıflarına göre artan işçi yükü azaltılmalıdır. Uzmanlık belgelerinin kiralanmasının önüne geçilmelidir. Devletin denetim faaliyetlerini artırması ve yaptırımların caydırıcı olması iyileştirici adımlar olacaktır. İş güvenliği uygulamalarının maliyet getirici değil ve gereksiz olmadığı çalışmaları kültürümüze entegre edilerek daha iyi sonuçlar alınacaktır.

Ölümlü iş kazalarında ön plana çıkan faaliyet grupları bina inşaatı, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, bina dışı yapıların inşaatı ve kömür ve linyit çıkarılması şeklinde sıralanabilir. Bu faaliyet gruplarında iş kazaları önceki yıllara göre artış göstermiştir ve en çok ölümler bu faaliyet gruplarında gerçekleşmiştir. Bu faaliyet grupları öncelikli faaliyet grupları olarak nitelendirilerek iş kazalarının önlenmesi için iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha fazla denetlenmesi gerekir. Geçici iş göremezlik sonucu gün kayıplarında öne çıkan faaliyet grupları bina inşaatı, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, ana metal sanayii, özel inşaat faaliyetleri, bina dışı yapıların inşaatı şeklindedir. Bina inşaatının iki sonuca göre de öne çıktığı ortadadır. Bu durumda son yıllarda büyüme gösteren çok katlı yapıların artışının payı da büyüktür. Tüm inşaat faaliyetlerinde, ana metal sanayii ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı faaliyet gruplarında iş güvenliği uzmanlarına düşen iş yükü azaltılmalı bu faaliyet grupları ayrı nitelikli tehlike sınıfı olarak değerlendirilmelidir.

EKLER

Ek-1. İş Güvenliği Uzmanlarına Uygulanan Anket

ANKET ÇALIŞMASI

İstanbul Esenyurt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlamakta olduğum “İş Güvenliği Uzmanının İş Kazalarına Etkileri: Marmara Bölgesi Örneği” tez çalışmasına Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanı olarak görev yapan kişilerin cevaplamasını rica ederim.

S1. Marmara Bölgesi'nde iş güvenliği uzmanı olarak görev yapıyor musunuz?

- A- Evet
- B- Hayır

S2. İş kazalarını önlemede kendinizi yeterli buluyor musunuz?

- A- Evet
- B- Kısmen
- C- Hayır

(3. soruyu, 2.soruya kısmen veya hayır diyenler cevaplandırarak)

S3. Kendinizi neden yeterli bulmuyorsunuz?

- A- Yapısal bozukluklar
- B- İşimden memnun değilim

S4. 6331 Kanunu yeterli buluyor musunuz?

- A- Evet
- B- Kısmen
- C- Hayır

S5. OSGB hakkında ne düşünüyorsunuz?

- A- Faydalı
- B- Fikrim yok
- C- Faydasız

S6. İş güvenliği uzmanlığı nasıl daha iyi hale getirilebilir?

- A- Tüm çalışanların isg kapsamına alınmasıyla
- B- İş güvenliği uzmanlığının özerk hale getirilmesiyle
- C- Konseyin kararları aynen uygulanarak

S7. İş kazaları nasıl önlenebilir/azaltılabilir?

- A- Konseyin ön plana çıkarılmasıyla
- B- Uzmanlık belgesinin kiralınmasının önüne geçerek
- C- Mesleki yeterlilik kurslarının teşvik edilmesiyle

KAYNAKÇA

AKILLI, Hafize ve Önder AYDOĞDU, “İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi”, MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni, Sayı 16, 2013, s.245-250.

ALPER, Yusuf. "Bazı Ülkelerde İşçi Sağlığı İş güvenliği Uygulamaları ve Türkiye'deki Uygulama ile Karşılaştırılması", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2012, s.83-101.

ARICI, Kadir, **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği**, Ankara, 1999.

BAYBORA, Dilek, **İş Sağlığı ve Güvenliği**, Eskişehir, 2012.

CEYLAN, Hüseyin ve Volkan S. BAŞHELVACI, "Risk Değerlendirme Tablosu Yöntemi İle Risk Analizi: Bir Uygulama", Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi, 2011, s.25-33.

ÇETİNDAG, Şerif. “İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum”, TİSK Yayınları No:86, 2010, s.1-6.

ÇİÇEK, Özal ve Mehmet ÖÇAL, “Dünyada ve Türkiye’de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi”, Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 2015, s.106-129.

DURDU, Halil İ., “İş Kazalarının Ekonomik Analizi ve Bazı Sektörler Bazında Değerlendirilmesi”, Sosyal Güvence Dergisi, 2015, s.67-91

GEDİK, Tarık ve Ahmet İLHAN, “Sakarya İli Mobilya İmalatçılarında İş Sağlığı ve İş Güvenliği Üzerine Bir İnceleme”, SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, Sayı 15, 2014, s.123-129.

GEREK, Nüvit, **İş Sağlığı ve İş Güvenliği**, Eskişehir, 2006.

HOROZOĞLU, Kamil. "İş Kazalarının İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Analizi", Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, 2017, s.265-281.

Hürriyet Gazetesi, İş kazalarının maliyeti yıllık 80 milyar lira, 2017, <http://www.hurriyet.com.tr/is-kazalarinin-maliyeti-yillik-80-milyar-lira-40669486>, Erişim Tarihi: 04/02/2018

İş Kanunu, Resmi Gazete, Ankara, 2003 (4857 sayılı).

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Resmi Gazete, Ankara, 2012 (6331 sayılı).

KOÇ, Muzaffer ve Nihat AKBIYIK, “Türkiye’de İş Kazalarının Maliyetleri ve Çözüm Önerileri”, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2011, s.129-175.

ORHAN, Serdar, **İş Sağlığı ve Güvenliği**, Sakarya, 2014.

ORHAN, Serdar. "**İş Güvenliği Uzmanlarının İş Güvencesi Sorunu**", Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 2015, s.70-89.

ORHAN, Serdar, Elifnaz ÖZKAN ve Sezgin UYSAL, "**Dışarıdan İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmeti Sağlama Modellerinden Biri Olarak Türkiye’de Uygulanan Ortak Sağlık Güvenlik Birimi Hizmetlerinin Etkinliği: Örnek Bir Uygulama**", İşletme Bilim Dergisi, Sayı 5, 2017, s.207-234

ÖZKILIÇ, Özlem. "**İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri**", Ankara, TİSK Yayını, 2005.

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Resmi Gazete, Ankara, 2012.

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, Resmi Gazete, Ankara, 2012 (6356 sayılı).

SGK, 2012 yılı İstatistik Yıllıkları, Ankara, 2013.

SGK, 2013 yılı İstatistik Yıllıkları, Ankara, 2014.

SGK, 2014 yılı İstatistik Yıllıkları, Ankara, 2015.

SGK, 2015 yılı İstatistik Yıllıkları, Ankara, 2016.

SGK, 2016 yılı İstatistik Yıllıkları, Ankara, 2017.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Resmi Gazete, Ankara, 2006 (5510 Sayılı).

SÜZEK, Sarper, **İş Hukuku**, İstanbul, 2011.

ŞAKAR, Müjdat, **İş Hukuku Uygulaması, (Yenilenmiş 5. Baskı)**, İstanbul: Beta Yayınevi, 2003.

TÜİK Haber Bülteni, Şubat 2018 (Erişim Tarihi: 11.03.2018).

YİĞİT, Abdulvahap, **İş Güvenliği (2. Basım)**, Bursa, 2013.